

W numerze m.in.:

- 🖐 2008 - Rok Jana Pawła II
- 🖐 Ubóstwo wśród dzieci w Polsce na tle
innych państw UE
- 🖐 Komisja Trójstronna
- 🖐 Artykuł miesiąca - Obawiam się gorącej jesieni
- 🖐 Notes Związkowca nr 48

DZIAŁ INFORMACJI
KK NSZZ "SOLIDARNOŚĆ"

Gdańsk, maj 2008 r.

Spis treści

WYDARZENIA MIESIĄCA.....	3
Z OBRAD PREZYDIUM KK.....	7
POSIEDZENIE Z DN. 06 MAJA 2008 R.	7
POSIEDZENIE Z DN. 12 MAJA 2008 R.	9
POSIEDZENIE Z DN. 19 MAJA 2008 R.	10
Z OBRAD KOMISJI KRAJOWEJ.....	15
POSIEDZENIE Z DN. 20 MAJA 2008 R.	15
2008 – ROK JANA PAWŁA II.....	17
ENCYKLIKI PAPIESKIE	17
PIELGRZYMKA DO RZYMU	26
DZIAŁ DS. POLITYKI SPOŁECZNEJ	28
UBÓSTWO WŚRÓD DZIECI W POLSCE NA TLE INNYCH PAŃSTW UE W ŚWIELE RAPORTU GRUPY WSKAŹNIKOWEJ KOMITETU DS. ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO (SPC).....	28
WSKAŹNIKI GUS	34
SZKOLENIA ZWIĄZKOWE	35
ROZWÓJ ZWIĄZKU	35
NEGOCJACJE	35
INFORMACJE RÓŻNE	36
KOMISJA TRÓJSTRONNA - REPREZENTATYWNOSĆ ORGANIZACJI.....	36
KOMISJA TRÓJSTRONNA O DIALOGU SPOŁECZNYM, PRAWIE PRACY I UKŁADACH ZBIOROWYCH	38
KOMISJA TRÓJSTRONNA - BUDŻET, EMERYTURY I WYNAGRODZENIA.....	38
RZĄD NIE DOTRZYMUJE UZGODNIEN	39
ZWIĄZKOWCY CHCĄ 15 PROC.....	42
EMERYTURY POMOSTOWE	44
ARTYKUŁ MIESIĄCA.....	45
OBAWIAM SIĘ GORĄCEJ JESIENI.....	45

Zobacz więcej: www.solidarnosc.org.pl

Wersje cyfrowe „Biuletynu” można znaleźć
na stronie: www.solidarnosc.org.pl/biuletyn

WYDARZENIA MIESIĄCA

Posiedzenia, opinie, stanowiska, spotkania Prezydium i Komisji Krajowej

6 maja – odbyło się posiedzenie prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”. Podjęto decyzję ws. VI Ogólnopolskiej Pielgrzymki „Solidarności” do Watykanu. Prezydium wydało opinię o projekcie rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z 16 kwietnia 2008 r. zmieniającego rozporządzenie ws. Uzupełnienia Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwoju Zasobów Ludzkich 2004-2006. Postanowiono o złożeniu do Ministerstwa Rozwoju Regionalnego projektu zatytułowanego „Z Funduszami Europejskimi na Ty”.

12 maja – odbyło się posiedzenie prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”. Prezydium przyjęło stanowisko ws. przekształcania szpitali w spółki prawa handlowego oraz stanowisko ws. sytuacji w przemyśle stoczniowym. Zdecydowano o zorganizowaniu 30 sierpnia 2008 r. konferencji „Solidarność w nauczaniu Jana Pawła II”. Prezydium postanowiło, że Związek weźmie udział jako partner w projekcie zatytułowanym „BSLN-Baltic Sea Labour Network”.

19 maja – odbyło się posiedzenie Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”. Prezydium KK podjęło decyzję ws. nowelizacji Dyrektywy UE nr 94/45 o Europejskich Radach Zakładowych. NSZZ „S” przystąpi jako partner do projektu „Diagnoza oraz wsparcie kompetencji i postaw uczestników dialogu społecznego w Polsce, którego wnioskodawcą jest PKPP „Lewiatan”.

20 maja – odbyło się posiedzenie Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” w Warszawie. NSZZ „Solidarność” wezwała rząd do wycofania z Sejmu projektu zmiany tzw. „ustawy kominowej” oraz wstrzymania ustawowych konsultacji społecznych dotyczących projektu ustawy o tzw. emeryturach pomostowych. Związkowcy domagają się również wstrzymania społecznych konsultacji ustawy o emeryturach dla osób pracujących w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze (tzw. emerytury pomostowe). Zdaniem związkowców rząd złamał ustalenia z Komisji Trójstronnej, zgodnie z którymi uprawnienia do obniżonego wieku emerytalnego dla osób pracujących w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze miały być przedmiotem negocjacji. Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność” upoważniła prezydium KK do zorganizowania ogólnopolskiej akcji protestacyjnej w obronie praw pracowniczych i przeciwko łamaniu zasad dialogu społecznego. Na wniosek Regionu Częstochowskiego, Komisja Krajowa zwróciła się do członków Związku o udział w manifestacji w obronie praw pracowników prywatyzowanych szpitali w Częstochowie. Komisja Krajowa przyjęła również stanowiska w sprawie nie rozpoznania przez sąd aktu oskarżenia wobec autorów stanu wojennego. Komisja Krajowa zdecydowała o przeprowadzeniu XXII Krajowego Zjazdu Delegatów w Wadowicach.

Rozmowy, spotkania i spory ze stroną rządową

12 maja - przed siedzibą Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego odbyła się pikietą zorganizowana przez Sekretariat Kultury i Środków Przekazu KK NSZZ „S”. Kilkaset związkowców skandowało pod Ministerstwem: „Jak dziedzictwo utrzymacie, gdy kulturę w nosie macie!”, „Za pensje głodowe chrońmy dobra narodowe!” Podczas pikiety muzealnicy, bibliotekarze, pracownicy instytucji artystycznych, poligrafii, wydawnictw, filmu, archiwów, radia i telewizji przekazali swoje postulaty Bogdanowi Zdrojewskiemu, ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Delegacji związkowców przewodniczył Jarosław Najmowa, przewodniczący SKiSP KK NSZZ „S”. Pracownicy oczekują m.in. przedstawienia planów strategicznych ministerstwa dotyczących rozwoju kultury narodowej, wzrostu nakładów na inwestycje i środki rzeczowe, odpowiednich środków na systemowe podwyżki, zaprzestania prób likwidacji instytucji kultury, zaprzestania prób likwidacji abonamentu radiowo - telewizyjnego i zachowania dotychczasowych uprawnień emerytalnych dla artystów.

12 maja - stoczniowcy protestujący przed Kancelarią Premiera zaapelowali w liście otwartym do szefa rządu o osobiste zaangażowanie w proces prywatyzacji stoczni. Od 4 miesięcy to-

czą się negocjacje, które nie zawierają żadnych konkretów. W przypadku braku reakcji ze strony premiera, możliwe jest podjęcie uchwały o strajku generalnym. Przedstawiciele sekcji krajowej przemysłu okrętowego NSZZ "Solidarność" położyli na schodach Kancelarii Premiera trumnę, co miało symbolizować zagrożenie upadkiem polskiego przemysłu stocznioowego.

15 maja - na żądanie Zespołu Negocyjacyjnego Sekcji Krajowej Oświaty i Wychowania NSZZ "Solidarność", Minister Edukacji Narodowej zobowiązał się, że w ciągu dwóch tygodni odpowie czy przyjmuje spór z Sekcją Krajową na mocy Porozumienia Rady Ministrów z NSZZ "S" z 1991 r. Sekcja Krajowa zgłosiła spór już 29 lutego br. Milczenie strony rządowej spowodowało organizację pikiet w dniu 29 kwietnia br. przed urzędami wojewódzkimi w całym kraju. Podczas spotkania przewodniczący Sekcji Krajowej Stefan Kubowicz przypomniał postulaty NSZZ "Solidarność" zgłoszone w ramach sporu z Rządem RP i wnioskował o włączenie do rozmów przedstawicieli innych reprezentatywnych związków zawodowych działających w oświacie, tj. ZNP i Forum Związków Zawodowych.

28 maja - Sejmowa podkomisja wstrzymała prace nad projektem ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, stwarzającej możliwość przekształcania zoz-ów w spółki prawa handlowego. Projekt ustawy o zoz-ach jest jednym z dwóch kluczowych projektów z pakietu otwierającego reformę służby zdrowia, który minister zdrowia Ewa Kopacz przedstawiła na początku roku. NSZZ "Solidarność", OPZZ i Forum Związków Zawodowych zwróciły się do Jarosława Katulskiego, przewodniczącego podkomisji o przerwanie prac nad ustawą o zoz-ach do momentu przedstawienia na forum Komisji Trójstronnej opinii rządu w sprawie zapowiadanych zmian właścicielskich w szpitalach oraz wypracowania wspólnego stanowiska.

Komisja Trójstronna

5 maja – w Warszawie spotkał się Zespół Komisji Trójstronnej ds. budżetu, wynagrodzeń i świadczeń socjalnych. Tematem spotkania były: wysokości minimum egzystencji ustalonego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 2007 roku w zestawieniu z aktualnie obowiązującymi kryteriami dochodowymi określonymi w ustawie o pomocy społecznej. Rozmawiano także nt. minimalnego wynagrodzenia oraz minimalnego świadczenia emerytalno-rentowego.

8 maja - spotkały się zespoły Komisji Trójstronnej do spraw Społeczno-Gospodarczych, które mają wypracować wspólne stanowisko partnerów społecznych dotyczące wzmocnienia dialogu społecznego poprzez doprecyzowanie zasad reprezentatywności związków zawodowych. NSZZ "S" proponuje podwojenie obecnych progów procentowych liczonych od liczby członków zakładowej organizacji związkowej w stosunku do ogólnej liczby pracowników, warunkujące korzystanie z przymiotu reprezentatywności dla tych związków, które nie są zrzeszone w ogólnokrajowej organizacji związkowej reprezentatywnej w rozumieniu ustawy o Komisji Trójstronnej. Ponadto, zdaniem ekspertów "Solidarności" konieczne jest wprowadzenie zasady, że tylko jedna zakładowa organizacja związkowa funkcjonująca u danego pracodawcy może korzystać z obniżonego progu procentowego z tytułu przynależności do danej ogólnokrajowej organizacji związkowej reprezentowanej w Komisji Trójstronnej. Nie wprowadzenie tej zasady spowoduje, że zmiana zasad reprezentatywności nie spełni zakładanego celu jakim jest konsolidacja ruchu związkowego na poziomie zakładu pracy. NSZZ "Solidarność" opowiada się również, za przyznaniem prawa do wszczynania, prowadzenie sporów zbiorowych, negocjowania i zawierania układów zbiorowych, uzgadniania regulaminów pracy tylko reprezentatywnym zakładowym organizacjom związkowym.

13 maja - spotkały się zespoły Komisji Trójstronnej ds. dialogu społecznego, prawa pracy i układów zbiorowych. Strony przedstawiały swoje stanowiska dotyczące rozwiązywania sporów zbiorowych. NSZZ "Solidarność" podtrzymała swoje postulaty dotyczące reprezentatywności związków zawodowych i rozwiązywania sporów zbiorowych.

14 maja - spotkały się zespoły Komisji Trójstronnej ds. usług publicznych, wynagrodzeń i prawa pracy. Strona związkowa ostro skrytykowała przesłanie do konsultacji społecznych, z pominięciem Komisji Trójstronnej, projektu ustawy o emeryturach pomostowych. Omówiono również sprawę zmiany ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń u przedsiębiorców państwo-

wych. Przedstawiciele zespołów wstępnie przeanalizowali również przesłane do partnerów społecznych przez Ministerstwo Finansów założenia makroekonomiczne. Wskaźniki makroekonomiczne stanowią podstawę do prac nad budżetem na rok 2009 r. Ministerstwo zakłada, że wzrost PBK w przyszłym roku wyniesie około 5 proc. Średnioroczny wzrost cen towarów i usług założony jest na poziomie 2,9 proc.

15 maja - zdaniem przedstawicieli związków zawodowych rząd łamie postanowienia przyjętej na początku kwietnia przez Komisję Trójstronną, uchwały w sprawie zawarcia porozumienia w istotnych kwestiach społeczno-gospodarczych. W przyjętym na posiedzeniu zespołów Komisji Trójstronnej ds. ubezpieczeń społecznych, polityki gospodarczej i rynku pracy stanowisku, strona związkowa zapowiedziała zwrócenie się do swoich organizacji o podjęcie decyzji, w sprawie kontynuowania prac nad porozumieniem społecznym. Wcześniejsze emerytury miały być przedmiotem negocjacji w Komisji Trójstronnej. Natomiast wbrew ustaleniom, rząd przesłał do konsultacji społecznych projekt ustawy o emeryturach pomostowych.

21 maja - NSZZ "Solidarność" razem z pozostałymi związkami zawodowymi z Komisji Trójstronnej ustalili wspólne stanowisko dotyczące propozycji wzrostu wynagrodzeń i emerytur i rent. Związkowcy domagają się, aby wzrost wynagrodzeń w gospodarce narodowej, w sferze budżetowej oraz u przedsiębiorców w przyszłym roku był nie mniejszy niż 15 proc. Strona związkowa domaga się także wzrostu płacy minimalnej do poziomu 50 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. Natomiast wzrost emerytur i rent miałby wynosić nie mniej niż prognozowana stopa inflacji plus 50 proc. realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w roku poprzednim. Strona związkowa przypominała w swoim stanowisku, że opowiada się za uchynieniem ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców. Zdaniem związkowców Komisja Trójstronna powinna również pilnie zająć się opracowaniem nowych regulacji prawnych dotyczących systemu ustalania przyrostu wynagrodzeń u przedsiębiorców (obejmujących także osoby zarządzające majątkiem Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego) regulujących zasady i tryb negocjacji płacowych u przedsiębiorców oraz obowiązki i uprawnienia pracodawcy w zakresie ustalania przyrostu wynagrodzeń u przedsiębiorstwie.

Protesty, manifestacje, spory i akcje strajkowe w zakładach pracy

7 maja – podniesienie płac pielęgniarek o 300 zł miesięcznie pozwoliło na zawieszenie do lipca br. sporu zbiorowego w Szpitalu Chorób Płuc w Zawierciu. W lipcu zostaną podjęte kolejne rozmowy dot. podwyżek płac dla całego personelu medycznego.

15 maja - Komisja Międzyzakładowa NSZZ "Solidarność" kontynuuje spór zbiorowy z Dyrektorem Generalnym Poczty Polskiej i ogłosiła rozpoczęcie strajku 3 czerwca 2008 r. w przypadku nie osiągnięcia porozumienia płacowego. Pocztcowcy z "Solidarności" postanowili zmienić żądanie wzrostu funduszu płac do poziomu umożliwiającego podniesienie płac średnio miesięcznie, na etat o 537, 50 zł brutto od 01 stycznia 2008 r., uwzględniając w tej kwocie otrzymane podwyżki w styczniu br. w wysokości 137,50 zł. Kolejne rozmowy z Dyrektorem Generalnym Poczty Polskiej zaplanowano na 19 maja br.

16 maja – ponad 90 proc. Pracowników EnerSys z Bielska Białej podczas referendum opowiedziało się za strajkiem. Związkowcy żądają m.in. 700 zł podwyżki dla każdego pracownika i wprowadzenia dodatkowych premii świątecznych.

19 maja - przed biurowcem Krośnieńskich Hut Szkła odbyła się pikietą zorganizowana przez Międzyzwiązkowy Komitet Protestacyjny NSZZ "S". Związkowcy chcieli w ten sposób zdemontować swój sprzeciw wobec planowanych przez zarząd zwolnień grupowych. W pikiecie wzięło udział kilkuset związkowców, którzy przyszli z transparentami: "Stop bezrobociu", "Dość zwolnień dla zysku", "Rozwój tak - likwidacja nie!".

19 maja – przed siedzibą Spółdzielni Mieszkaniowej im. Komuny Paryskiej w Gdyni związkowcy z „Solidarności” przeprowadzili pikietę, protestując przeciwko łamaniu praw pracowników przez zarząd spółdzielni.

23 maja – związki zawodowe działające w Fabryce Śrub w Łańcucie podpisały z zarządem porozumienie kończące spór zbiorowy o podwyżki płac.

27 maja – przed Zakładem Montażu Układów Zasilających MAZ w Gliwicach protestowali pracownicy firmy. Pikieta była skierowana przeciwko niskim płacom i łamaniu praw pracowniczych. W zakładzie trwa spór zbiorowy. Pracownicy domagają się 500 zł podwyżki brutto i zmiany umów zawartych na czas określony.

29 maja - pocztowcy z "Solidarności" podjęli decyzję o rozpoczęciu akcji strajkowej. Wobec braku porozumienia płacowego z Dyrektorem Generalnym Poczty Polskiej, Komisja Międzyzakładowa NSZZ "Solidarność" ogłosiła rozpoczęcie bezterminowego strajku na dzień 3 czerwca 2008 r.

Inicjatywy, uroczystości podejmowane przez NSZZ „Solidarność”

1 maja - w Kaliszu odbyła się XVI Ogólnopolska Pielgrzymka Robotników NSZZ "Solidarność" do św. Józefa. W wypełnionej pielgrzymami bazylice mszę św. odprawił Biskup Kaliski Stanisław Napierała, który zwrócił uwagę na współistnienie dwóch środowisk: pracowników i pracodawców. Pracownicy i pracodawcy są wzajemnie sobie potrzebni, żaden Kodeks pracy nie jest w stanie zapewnić właściwej atmosfery w zakładzie pracy. Wzajemne relacje buduje się za pośrednictwem ludzkiej solidarności - stwierdził Ordynariusz Diecezji Kaliskiej. Tradycją stało się, że po zakończonej Mszy św., jej uczestnicy łamią się chlebem, życząc sobie nawzajem, aby nie zabrakło go w każdym domu, aby była praca godziwie wynagradzana. Następnie pielgrzymi udali się pod pomnik Jana Pawła II gdzie delegacje złożyły wiązanki kwiatów. Komisję Krajową NSZZ "S" reprezentował Maciej Jankowski, zastępca przewodniczącego "S".

5 maja – w Gdańsku z okazji 20 rocznicy strajków, złożono kwiaty pod pomnikiem Poległych Stoczniowców. Wieńce składali stoczniowcy oraz przedstawiciele gdańskiego oddziału IPN. Pod pomnikiem spotkali się także wszyscy żyjący członkowie Komitetu Strajkowego Stoczni Gdańskiej z jego przewodniczącym Alojzym Szablewskim. Zarząd Regionu Gdańskiego NSZZ "Solidarność" na posiedzeniu przyjął specjalne stanowisko w sprawie 20 rocznicy strajków 1988 r.

8 maja - NSZZ "Solidarność" włącza się w europejską kampanię na rzecz nowelizacji dyrektywy o europejskich radach zakładowych. Ta istotna dla rozwoju europejskiej przestrzeni dialogu społecznego dyrektywa unijna przyjęta została w 1994 r. Od tego czasu powołano już ponad 800 ERZ reprezentujących łącznie 14 mln europejskich pracowników. Zgodnie z założeniami dyrektywy, rady miały być płaszczyzną służącą pozyskiwaniu przez przedstawicieli pracowników informacji dotyczących funkcjonowania macierzystej korporacji oraz konsultowaniu szczególnie ważnych dla losu pracowników zamierzeń ponadnarodowej dyrekcji. Mimo niewątpliwych dokonań wielu ERZ, efekty nie do końca są satysfakcjonujące, m.in. na skutek ogólnikowości zapisów dyrektywy.

29 maja – w Ustce odbyło się posiedzenie II Sesji Kongresu Sekretariatu Górnictwa i Energetyki. W obradach kongresu uczestniczył przewodniczący Związku Janusz Śniadek. W trakcie kongresu delegaci poparli działania protestacyjne Sekcji Krajowej Energetyki NSZZ „Solidarność” związane z żądaniem wstrzymania wszelkich zmian strukturalno-własnościowych w grupach energetycznych.

Z OBRAD PREZYDIUM KK

POSIEDZENIE Z DN. 06 MAJA 2008 R.

Decyzja Prezydium KK nr 87/08

ws. VI Ogólnopolskiej Pielgrzymki "Solidarności" do Watykanu

W związku z 30. rocznicą wyboru Kardynała Karola Wojtyły na Stolicę Świętego Piotra, w ramach Roku Jana Pawła II ogłoszonego przez Komisję Krajową, Prezydium KK postanawia zorganizować VI Ogólnopolską Pielgrzymkę NSZZ "Solidarność" do Watykanu. Prezydium KK powierza prowadzenie sekretariatu technicznego Pielgrzymki firmie Mediterraneum Tour Operator.

Biuro pielgrzymkowe Mediterraneum Tour Operator, wydrukuję na swój koszt ofertę programową i afisz (plakat) pielgrzymkowy.

Decyzja Prezydium KK nie ogranicza swobody jednostek organizacyjnych NSZZ "Solidarność" przy wyborze przewoźnika lub biura pielgrzymkowego organizującego ich wyjazd na wspólne spotkanie modlitewne, które planujemy na 15-16 października 2008 roku w Watykanie.

Decyzja Prezydium KK nr 88/08

ws. opinii o projekcie rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z 16 kwietnia 2008r. zmieniającego rozporządzenie ws. przyjęcia Uzupełnienia Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004 - 2006

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" akceptuje projekt rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z 16 kwietnia 2008 r. zmieniającego rozporządzenie ws. przyjęcia Uzupełnienia Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004 - 2006, wyrażając oczekiwanie, że Ministerstwo Rozwoju Regionalnego dołoży wszelkich starań, aby ewentualne przesunięcie środków finansowych SPO RZL z Działów 1.1, 1.5 oraz 1.6 do Działu 1.2 nie wpłynie niekorzystnie na realizację rozpoczętych projektów w ramach SPO RZL, a szczególnie tych, które dotyczą osób dotkniętych długotrwałym bezrobociem z wyraźnym uwzględnieniem kobiet. To działanie przyczyni się znacząco do wzrostu wskaźników zatrudnienia młodzieży w ramach Działu 1.2. perspektywy dla młodzieży.

Decyzja Prezydium KK nr 89/08

ws. upoważnienia do podpisania Protokołu Dodatkowego do PUZP dla Pracowników Gospodarstw Pomocniczych Jednostek Organizacyjnych Więziennictwa

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" upoważnia członków Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność":

1. Bogdana Kubiaka
2. Juliana Andrzeja Koneckiego

do podpisania w imieniu NSZZ "Solidarność" Protokołu Dodatkowego Nr 4 do Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy z dnia 28 lutego 1997 r. dla Pracowników Gospodarstw Pomocniczych Jednostek Organizacyjnych Więziennictwa (nr rejestru U-XI).

Decyzja Prezydium KK nr 90/08

ws. projektu informacyjno promocyjnego "Z Funduszami Europejskimi na TY"

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" postanawia opracować i złożyć do Ministerstwa Rozwoju Regionalnego projekt zatytułowany "Z Funduszami Europejskimi na TY".

Projekt dotyczyć będzie działań mających na celu informowanie o funduszach europejskich w Polsce oraz upowszechnianie korzyści płynących z ich wykorzystania.

Z ramienia Prezydium KK odpowiedzialni za realizację wyżej wymienionego projektu będą:

- Józef Mozolewski - Członek Prezydium KK
- Stefan Kubowicz - Skarbnik KK.

Decyzja Prezydium KK nr 91/08

ws. wpisania do KRS Oddziałów Spółki PPUH Dekom Sp. z o.o.

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" reprezentujące na mocy uchwały KK NSZZ "Solidarność" nr 605/98 z 7 kwietnia 1998 r. jedyne go udziałowca Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością PPUH Dekom Sp. z o.o. postanawia utworzyć następujące Oddziały Spółki:

1. w Kielcach
2. w Kołobrzegu
3. w Białymstoku
4. w Gdańsku.

Decyzja Prezydium KK nr 92/08

ws. dotacji finansowych

(do użytku służbowego)

Decyzja Prezydium KK nr 93/08

ws. wyrażenia zgody na wykreślenie hipoteki ustanowionej na nieruchomości zabudowanej położonej we Wrocławiu przy pl. Solidarności 1/3/5

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" wyraża zgodę na wykreślenie hipoteki z nieruchomości zabudowanej położonej we Wrocławiu przy pl. Solidarności 1/3/5, stanowiącej działkę nr 16 (AM, obręb Stare Miasto), objętej księgą wieczystą nr 45424 prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia Krzyków IV Wydział Ksiąg Wieczystych, w której w dziale IV wpisana jest hipoteka na rzecz NSZZ "Solidarność" z siedzibą w Gdańsku w wysokości 4 800 000 (cztery miliony osiemset tysięcy) zł na zabezpieczenie pożyczki udzielonej Zarządowi Regionu NSZZ "Solidarność" we Wrocławiu w dniu 11 września 2002 r., w związku ze spłatą wyżej wymienionej pożyczki.

Do złożenia oświadczenia w formie aktu notarialnego wyznacza się:

1. Macieja Jankowskiego - Zastępcę Przewodniczącego KK
2. Stefana Kubowicza - Skarbnika KK.

POSIEDZENIE Z DN. 12 MAJA 2008 R.

Stanowisko Prezydium KK nr 94/08

ws. przekształcania szpitali w spółki prawa handlowego

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" oczekuje od Rządu RP poszanowania konstytucyjnych praw obywateli do ochrony zdrowia a więc równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Realizacja tego prawa, a nie cele komercyjne - to obowiązek władzy publicznej.

Obligatoryjne przekształcenie placówek służby zdrowia przez samorządy w spółki prawa handlowego stanowi wygodny pretekst dla rządu do odsunięcia bezpośredniej odpowiedzialności za kondycję ekonomiczną służby zdrowia w Polsce i może stać się początkiem prywatyzacji usług szpitalnych na masową skalę.

Jednocześnie może to oznaczać powszechne łamanie praw pracowniczych pracowników służby zdrowia.

Prezydium KK wzywa Rząd RP do odstąpienia od działań zagrażających bezpieczeństwu zdrowotnemu obywateli.

Decyzja Prezydium KK nr 95/08

ws. dotacji finansowych

(do użytku służbowego)

Decyzja Prezydium KK nr 96/08

ws. organizacji konferencji nt. Solidarność w nauczaniu Jana Pawła II

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" postanawia zorganizować w dniu 30 sierpnia 2008 r. konferencję nt. Solidarność w nauczaniu Jana Pawła II.

Prezydium KK powołuje komitet organizacyjny konferencji w składzie: Jacek Rybicki - przewodniczący, Maria Szymańska, Anna Wolańska, Katarzyna Zimmer - Drabczyk, Andrzej Adamczyk.

Decyzja Prezydium KK nr 97/08

ws. wyrażenia zgody na użycie znaku graficznego NSZZ "Solidarność"

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" wyraża zgodę na użycie znaku graficznego NSZZ "Solidarność" w filmie "Mniejsze zło" w reżyserii Janusza Morgensterna.

Decyzja Prezydium KK nr 98/08

ws. projektu z BASTUN "BSLN - Baltic Sea Labour Network"

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" postanawia, że Związek weźmie udział, jako partner w projekcie zatytułowanym "BSLN - Baltic Sea Labour Network".

Strategicznym celem projektu jest wzmocnienie narodowej i transnarodowej współpracy w ramach polityki rynku pracy i trójstronnych struktur w Regionie Morza Bałtyckiego. W

ramach projektu zakładane jest wypracowanie strategii w zakresie efektów mobilności i zmian demograficznych na rynku pracy Regionu Morza Bałtyckiego.

Prezydium KK deklaruje udział w działaniach projektowych na poziomie transnarodowym i narodowym w roli partnera w projekcie.

Z ramienia Prezydium odpowiedzialni za realizację wyżej wymienionego projektu będą:

1. Józef Mozolewski - Członek Prezydium KK
2. Stefan Kubowicz - Skarbnik KK.

Stanowisko Prezydium KK nr 99/08

ws. sytuacji w przemyśle stoczniovym

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" udziela pełnego poparcia postulatom Krajowej Sekcji Przemysłu Okrętowego. Wyrażamy ubolewanie, że pomimo trwającej bardzo dobrej koniunktury ta branża nie staje się podporą polskiego eksportu.

Brak działań resortu skarbu zgodnych ze składanymi deklaracjami i oczekiwanymi przez Komisję Europejską mogą okazać się zabójcze dla całego przemysłu.

NSZZ "Solidarność" zwracając się o interwencję do Pana Premiera wierzy, że zwyciężą racje i interes publiczny.

POSIEDZENIE Z DN. 19 MAJA 2008 R.

Decyzja Prezydium KK nr 100/08

ws. nowelizacji Dyrektywy UE nr 94/45 o Europejskich Radach Zakładowych

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" popiera inicjatywę EKZZ w sprawie nowelizacji Dyrektywy UE nr 94/45 o Europejskich Radach Zakładowych na drodze legislacyjnej.

Prezydium KK upoważnia Przewodniczącego Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" do przedstawienia uwag szczegółowych do Komunikatu Komisji Europejskiej w tej sprawie.

Uwagi szczegółowe w załączeniu.

Uwagi Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" do Komunikatu Komisji Europejskiej C/2008/660 z 20.02.2008 zatytułowanego

Europejskie Rady Zakładowe: Konsultacja przeprowadzona z europejskimi partnerami społecznymi w sprawie nowelizacji Dyrektywy Rady 94/45/WE z dn. 22 września 1994 r. w sprawie ustanowienia Europejskiej Rady Zakładowej lub trybu informowania i konsultowania pracowników w przedsiębiorstwach lub w grupach przedsiębiorstw o zasięgu wspólnotowym

Z satysfakcją przyjmujemy do wiadomości fakt zajęcia się Komisji Europejskiej czekającą od wielu lat sprawą nowelizacji dyrektywy 94/45 i wpisania sprawy nowelizacji do porządku obrad Komisji na 2008 r. W pełni dzielimy opinię Komisji nt. możliwości odegrania istotnej roli przez europejskie rady zakładowe (ERZ) w związku z koniecznością antycypacji coraz częściej zachodzących zmian w ponadgranicznej działalności biznesu. Podzielamy opinię, że konieczność włączenia pracowników w procesy zarządzania zmianą zapewni przeprowadzanym procesom dużo łagodniejszy i harmonijny przebieg.

Prawidłowo funkcjonująca ERZ to niezbędny warunek zapewnienia przedstawicielom pracowników możliwości odegrania aktywnej roli w procesie adaptacji zmian, jeśli te mają być przeprowadzone zgodnie z zasadami odpowiedzialności społecznej.

Nasze doświadczenie wskazuje jednak, że jest to nie zawsze możliwe przy wykorzystaniu dyrektywy 94/45 w jej obecnym kształcie. Jest dla nas oczywiste, że dyrektywa musi zostać poddana szeregu zmianom prowadzącym do jej poprawienia.

W rozdziale II.1 dokumentu Komisja rozważa konkretne środki gwarantujące pracownikom prawo skutecznego dostępu do informacji i konsultacji na poziomie ponadnarodowym:

(1.1) definicja pojęć "Informacja" i "Konsultacja"

W pełni popieramy konieczność wprowadzenia precyzyjniejszej definicji tych pojęć doprowadzając do zharmonizowania ich z istniejącymi już zapisami zawartymi w dyrektywie 2001/86/WE uzupełniającej statut spółki europejskiej w odniesieniu do uczestnictwa pracowników i dyrektywie 2002/14/WE ustanawiającej ogólne ramowe warunki informowania i przeprowadzania konsultacji z pracownikami we Wspólnocie Europejskiej.

(1.2) Zawartość załącznika WYMAGAŃ DODATKOWYCH, o których mowa w art. 7 dyrektywy

NSZZ "Solidarność" mocno popiera opinię Komisji, mówiącą o konieczności wzmocnienia roli ERZ w ramach zapisów odnoszących się do "Wymagań Dodatkowych". Chodzi o doprecyzowanie pojęcia "nadzwyczajnych okoliczności", które mają prowadzić do prawa zwoływania nadzwyczajnego spotkania ERZ oraz wprowadzenie zapisu o przynajmniej dwóch spotkaniach rocznych.

Popieramy propozycję Komisji, by poszerzyć katalog spraw dotyczących prawa do informacji i konsultacji wychodząc poza dotychczasowe zagadnienia związane z antycypowaniem zmian.

Przykładamy dużą wagę do problemu zaangażowania ekspertów w pracę ERZ i zapewnienia im odpowiednich środków. Sugerujemy, aby zapisy zawarte w punkcie 6 (eksperti) i punkcie 7 (wydatki) Wymagań Dodatkowych przenieść do par. 6 dyrektywy.

W praktyce działań wielu ERZ pracownicy mają prawo do odbywania spotkania podsumowującego (follow-up meeting) w własnym gronie po odbyciu spotkania z dyrekturą centralną. Sugerujemy, aby sprawę tę ująć w zapisach Wymagań Dodatkowych.

Dyrektywa w obecnym kształcie nie określa precyzyjnie sprawy przekładu tekstów i tłumaczenia spotkań. Prowadzi to do szeregu trudności w praktyce działania rad. W poprawionych Wymaganiach Dodatkowych należałoby tę sprawę uregulować. Oprócz spotkań z dyrekturą centralną tłumaczenie powinno być zapewnione również podczas spotkania przygotowawczego, spotkania podsumowującego oraz podczas pracy prezydium ERZ. Informacja dostarczana uczestnikom ERZ na piśmie powinna być dostarczona we wszystkich językach reprezentowanych w radzie.

(1.3) Rola związków zawodowych

Komisja uznaje za właściwe by wprost uznać szczególną rolę, która przypada związkom zawodowym w kontekście negocjacji i praktycznej pracy ERZ. NSZZ "Solidarność" traktuje sprawę wpisania roli związków zawodowych bezpośrednio do dyrektywy za jeden z podstawowych postulatów odnoszących się do nowelizacji. Niezbędne jest stworzenie gwarancji zapewniających obecność przedstawicieli europejskich federacji branżowych (EIFs) we wszystkich spotkaniach specjalnego zespołu negocjacyjnego podczas tworzenia ERZ (par.5). Przedstawiciele związków zawodowych muszą mieć również prawo do uczestniczenia w obradach ERZ, jeśli członkowie ERZ zgłoszą takie zapotrzebowanie. Ich obecność nie wyklucza obecności związkowych ekspertów wspierających ERZ.

Problem roli związków zawodowych został już dostrzeżony i pozytywnie rozwiązany w przypadku dyrektywy 2001/86/WE uzupełniającej statut spółki europejskiej w odniesieniu

do uczestnictwa pracowników. Należy dołożyć starań by w przypadku nowelizacji dyrektywy 94/45 pójść podobną drogą .

(1.4) Rola i kompetencje przedstawicieli pracowników

Komisja proponuje aby przedstawiciele pracowników w ERZ byli zobowiązani do informowania pracowników, których reprezentują oraz by przysługiwało im prawo do odbywania szkoleń.

Popieramy ten punkt widzenia. Członek ERZ powinien informować wszystkich pracowników. By spełnić to zadanie musi mieć zapewniony nieskrępowany dostęp do wszystkich zakładów, przedsiębiorstw, których dotyczy jego ERZ. Musi mieć też zapewnione środki, by taka komunikacja była możliwa (odpowiednia infrastruktura, środki na podróż itp.). Brak odpowiednich zapisów w tej sprawie w obecnej dyrektywie. Niezbędne jest też podnoszenie kwalifikacji członków ERZ. Rolę szkoleń dla przedstawicieli pracowników na poziomie wspólnotowym dostrzeżono już wcześniej przyjmując odpowiednie zapisy w dyrektywie 2001/86/WE uzupełniającej statut spółki europejskiej w odniesieniu do uczestnictwa pracowników. Należy pójść tą samą drogą przy obecnej nowelizacji .

(1.5) Ochrona praw (sankcje i osobowość prawna ERZ)

NSZZ "Solidarność" podziela opinię Komisji, iż ważną rzeczą jest aby podkreślić w dyrektywie ogólną zasadę, by w przypadku utrudniania działalności ERZ i ograniczania przewidzianych nią uprawnień stosować proporcjonalne i skuteczne środki karne. Dotychczasowe doświadczenie uczy nas, że dość często prawa przysługujące ERZ są naruszane, zwłaszcza w przypadku niektórych decyzji przedsiębiorstw wywołujących daleko idące dla pracowników konsekwencje. Ważne jest by w dyrektywie znalazły się zapisy odnoszące się do gwarantowanych procedur prawnych. Decyzje przedsiębiorstw brzemiennie w swych skutkach społecznych podjęte z pogwałceniem prawa do informacji i konsultacji muszą być wycofane. Przedstawiciele pracowników w ERZ muszą mieć możliwość występowania na drogę prawną w przypadku naruszania zapisów zawartych w umowie konstytuującej ERZ. Do tego potrzebne jest przyznanie radzie osobowości prawnej. Niezbędne jest by koszty związane z przeprowadzeniem procedur sądowych oraz koszt pomocy prawnej były ponoszone przez pracodawcę. Ten zapis należy zawrzeć jednakże w głównym tekście nowelizowanej dyrektywy, nie zaś w jej Wymaganiach Dodatkowych.

Rodział II.2

Komisja przedstawia w nim środki przy wykorzystaniu których można rozwiązać problemy dotyczące praktycznego stosowania dyrektywy i wyeliminować prawne niejasności.

(2.1) Klauzula dostosowania

Komisja dostrzega, iż wiele umów tworzących ERZ nie posiada stosownych zapisów określających co należy czynić w przypadku zmiany struktury przedsiębiorstwa. Komisja słusznie sugeruje umieszczenie stosownych zapisów w nowej dyrektywie, które odnosiłyby się do warunków ustania obowiązywania umowy powołującej ERZ, do procedury renegotiacji umowy czy warunków przystosowania się do nowej struktury przedsiębiorstwa ponadnarodowego (przejęcia, fuzje itp.). W nowelizowanym dokumencie należy zawrzeć też zapis umożliwiający renegotjowanie umów na żądanie. Powinny znaleźć się tu także zapisy dotyczące okresu przejściowego przy zmianach korporacyjnych (np. stary-nowy właściciel). Należy skrócić odpowiednio okres trwania takich negocjacji.

(2.2) Dyrekcja centralna a odpowiedzialność lokalnych dyrekcji

Nawiązując do werdyktów Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (sprawa Bofrost, Kuhne& Nagle, ADS Anker) Komisja wyraża opinię, że wszelka informacja, która ma istotne znaczenie w procesie inicjowania negocjacji zmierzających do ukonstytuowania specjalnego zespołu negocjacyjnego ERZ ma dotrzeć do przedstawicieli pracowników bez względu na lokalizację siedziby głównej grupy przedsiębiorstw.

NSZZ "Solidarność" w pełni popiera tę opinię. W niektórych przypadkach bardzo trudno jest dotrzeć przedstawicielom pracowników do właściwej informacji. W nowej dyrektywie powinien znaleźć się zapis uprawniający odnośnie europejskie federacje branżowe do zwracania się z zapytaniem o stosowną informację, która umożliwi rozwiązać wszelkie wątpliwości czy w danej sytuacji dyrektywa dotyczy danego przedsiębiorstwa.

(2.3) Skład specjalnego zespołu negocjacyjnego (SZN) i zorganizowanie negocjacji

Komunikat Komisji nic nie mówi o okresie trwania negocjacji prowadzonych przez SZN. Obecna dyrektywa dopuszcza okres 3 lat zanim zastosowane zostaną Wymagania Dodatkowe. Jest to okres o wiele za długi. Doświadczenie wskazuje, że negocjacje prowadzone w dobrej wierze trwają z zasady nie dłużej niż 1 rok. Proponujemy zredukowanie okresu negocjacji do 12 miesięcy, chyba że strony zgodzą się zakończyć je w przeciągu 6 miesięcy. By uniknąć niepotrzebnego przedłużania procesu negocjacji oraz by zapewnić ich kontynuację proponujemy zawarcie w nowej dyrektywie zapisu o automatycznym wejściu w życie Wymagań Dodatkowych o ile negocjacje prowadzone przez SZN nie zostaną ponownie podjęte po 4 miesiącach od ostatniego spotkania SZN.

NSZZ "Solidarność" nie popiera pomysłu Komisji by reprezentacja pracowników z krajów o mniejszej liczbie zatrudnionych miała charakter grupowy lub była reprezentacją pośrednią. W odniesieniu do składu SZN powinna nadal obowiązywać ogólna zasada reprezentatywności przy zachowaniu zasady proporcjonalności.

Jest dla nas oczywiste, że członkowie SZN powinni mieć prawo do spotkania w tylko swoim gronie (bez udziału dyrekcji) zarówno przed jak i po właściwym spotkaniu zespołu. W spotkaniu SZN powinni mieć możliwość udziału zaproszeni eksperci. Wszystkie spotkania zespołu powinny mieć zapewnione tłumaczenie podczas obrad i przekład dokumentów, a koszty z tym związane powinien ponieść pracodawca.

Jesteśmy zdania, że w nowej dyrektywie powinien znaleźć się również zapis nadający europejskim federacjom branżowym prawo inicjowania negocjacji prowadzących do powstania nowych ERZ. Należy również wyjaśnić sprawę zasad głosowania przy zawieraniu umowy powołującej ERZ. SZN powinien podejmować decyzje bezwzględną większością głosów swych członków przy założeniu, że większość ta reprezentuje bezwzględną większość pracowników, a głosy członków SZN reprezentują pracowników zatrudnionych przynajmniej w dwóch państwach członkowskich.

W rozdziale II.3 Komisja proponuje rozwiązania odnoszące się do zapewnienia spójności zasad prawodawstwa wspólnotowego w obszarze dotyczącym prawa pracowników do informacji i konsultacji.

(3.1) Powiązanie definicji informacji i konsultacji

Podzielamy opinię Komisji, że nowelizowana dyrektywa powinna być wkomponowana w prawny kontekst wynikający z przyjętych rozwiązań w dyrektywach 2001/86/WE uzupełniającej statut spółki europejskiej w odniesieniu do uczestnictwa pracowników, 2002/14/WE ustanawiającej ogólne ramowe warunki informowania i przeprowadzania konsultacji z pracownikami we Wspólnocie Europejskiej i 2003/72/WE uzupełniającej statut spółdzielni europejskiej w odniesieniu do zaangażowania pracowników. Wyznaczyły one nowe wspólnotowe standardy odnoszące się do prawa pracowników do informacji i konsultacji. Chcielibyśmy podkreślić zwłaszcza rozwiązania przyjęte w dyrektywie 2001/86/WE, gdyż zawarte w niej definicje odnoszą się do poziomu europejskiego (patrz 1.1.) Najwłaściwsze z naszego punktu widzenia byłoby zatem zharmonizowanie definicji z definicjami tej dyrektywy.

(3.2) Ponadnarodowe kompetencje ERZ

NSZZ "Solidarność" podziela opinię Komisji stwierdzającą, że dyrektywa ustanawia prawo pracowników do informacji i konsultacji w odniesieniu do zagadnień o charakterze ponadnarodowym oraz że przyjęcie zasady pomocniczości w tym kontekście mogłoby być korzystne. W praktyce nie zawsze daje się w prosty sposób rozróżnić czy dane zagadnienie

rzeczywiście odpowiada kryterium "ponadnarodowości". Ciężar dowodu, że dany problem dotyczy tylko jednego kraju powinien spoczywać na dyrekcji przedsiębiorstwa.

(3.3) Powiązanie różnych poziomów prawa do informacji i konsultacji

NSZZ "Solidarność" popiera intencję Komisji, by w ramach zamierzonej nowelizacji dyrektywy o ERZ wyjaśnić powiązanie występujące pomiędzy poziomem krajowym i ponadnarodowym w nawiązaniu do informacji i konsultacji. Doświadczenie uczy nas, że skuteczny proces informowania i konsultacji odnoszący się do więcej niż jednego kraju musi być przeprowadzony przy uwzględnieniu wielu poziomów równocześnie tj. poziomu regionalnego, krajowego i ponadgranicznego. Kwestia ta wywoływała niejednokrotnie prawną i polityczną niepewność. Z tego też powodu chcielibyśmy poznać dalsze zamiary Komisji nt. "najlepszego sposobu ustanowienia zasad, które powiązałyby poszczególne poziomy informacji i konsultacji"

Decyzja Prezydium KK nr 101/07

ws. upoważnienia do reprezentowania na Zgromadzenie Fundatorów

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" upoważnia Janusza Śniadka - Przewodniczącego KK do reprezentowania NSZZ "Solidarność" na Zgromadzeniu Fundatorów Jasnogórskiej fundacji "Pro-Patria" Bastion Św. Rocha, które odbędzie się 26 maja 2008 r. w Częstochowie.

Janusz Śniadek ma prawo podejmowania decyzji zgodnie z par. 20 pkt 3 Statutu Fundacji w sprawach określonych porządkiem obrad przedstawionych w zawiadomieniu o zwołaniu Zgromadzenia Fundatorów.

Decyzja Prezydium KK nr 102/08

ws. projektu badawczo-edukacyjnego "Diagnoza oraz wsparcie kompetencji i postaw uczestników dialogu społecznego w Polsce"

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" postanawia przystąpić jako partner do projektu pt. "Diagnoza oraz wsparcie kompetencji i postaw uczestników dialogu społecznego w Polsce", którego wnioskodawcą jest Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych Lewiatan.

Z ramienia Prezydium odpowiedzialni za realizację wyżej wymienionego projektu będą:

1. Janusz Śniadek - Przewodniczący KK NSZZ "Solidarność"
2. Stefan Kubowicz - Skarbnik KK
3. Józef Mozolewski - Członek Prezydium KK

Z OBRAD KOMISJI KRAJOWEJ

POSIEDZENIE Z DN. 20 MAJA 2008 R.

Uchwała KK nr 11/08

ws. miejsca i organizatora XXII KZD

Komisja Krajowa NSZZ "Solidarność" postanawia, że zwyczajna sesja Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ "Solidarność" odbędzie się w Wadowicach i powołuje na jej organizatora Zdzisława Szczura.

Komisja Krajowa zobowiązuje Prezydium KK do zawarcia umowy określającej warunki organizacji zjazdu i przeznacza na ten cel kwotę 400 000 (czterysta tysięcy) zł.

Uchwała KK nr 12/08

ws. złamania przez rząd uchwały nr 31 Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych

Wobec złamania przez stronę rządową uchwały nr 31 Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych w sprawie podjęcia prac nad rozwiązaniami w kluczowych kwestiach społeczno-gospodarczych, Komisja Krajowa NSZZ "Solidarność" wzywa rząd do:

1. wycofania z Sejmu zmiany tzw. "ustawy kominowej" i włączenia tego tematu do rozmów w obszarze kształtowania płac u przedsiębiorców;
2. podjęcia merytorycznych rozmów oraz wstrzymania trybu ustawowego społecznych konsultacji projektu ustawy z dnia 13 maja 2008 r. o emeryturach pomostowych (emeryturach dla osób zatrudnionych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze).

W przypadku niespełnienia tych postulatów Komisja Krajowa NSZZ "Solidarność" zobowiązuje Prezydium KK do przygotowania ogólnopolskich akcji protestacyjnych w obronie praw pracowniczych i przeciwko łamaniu zasad dialogu społecznego.

Uchwała KK nr 13/08

ws. poparcia protestu w obronie interesów pracowników prywatyzowanych szpitali w Częstochowie

Wobec zagrożenia setek miejsc pracy w związku z prywatyzacją szpitali w Częstochowie, Komisja Krajowa zwraca się do członków Związku o udział w manifestacji protestacyjnej w Częstochowie w obronie miejsc pracy w dniu 10 czerwca 2008 r.

Komisja Krajowa NSZZ "Solidarność" zwraca się jednocześnie do Krajowego Funduszu Strajkowego o refundację kosztów przejazdu.

Stanowisko KK nr 13/08

ws. nierozpoznania przez sąd aktu oskarżenia wobec autorów stanu wojennego

Stan wojenny doprowadził do śmierci wielu ludzi, pozbawił Polaków na długie lata nadziei, podzielił społeczeństwo, rozbił rodziny. Wiele lat trwało nim osądzeni zostali niektórzy sprawcy tamtych zbrodni, ale dopiero skierowanie do sądu przez Instytut Pamięci Naro-

dowej aktu oskarżenia przeciwko autorom stanu wojennego dawało nadzieję na osądzenie tych, którzy podejmowali wówczas haniebne dla całego narodu decyzje.

Komisja Krajowa NSZZ "Solidarność", dopominająca się wielokrotnie ostatecznego rozliczenia komunistycznych zbrodni, z wielkim niepokojem przyjmuje decyzję sądu o odeśłaniu aktu oskarżenia, która może w praktyce uniemożliwić rozpoznanie sprawy, przeprowadzenie procesu i ukaranie winnych.

Mamy obowiązek w imię pamięci o ofiarach stanu wojennego stwierdzić, iż takie decyzje nie służą ani budowaniu poczucia sprawiedliwości, ani dochodzenia do prawdy historycznej. W imię tej prawdy, tak potrzebnej przyszłym pokoleniom, domagamy się, aby autorzy wojny przeciwko własnemu narodowi zostali w wolnej Polsce osądzeni i ukarani.

Stanowisko nr 14/08

ws. sporu zbiorowego w zakładach GRUPY INDYKPOL

Komisja Krajowa NSZZ "Solidarność" w pełni solidaryzuje się z działaniami struktur Związku i pracowników w zakładach GRUPY INDYKPOL prowadzącymi spór zbiorowy w obronie praw i godności pracy.

Komisja Krajowa wzywa Zarządy Spółek GRUPY INDYKPOL do jak najszybszego uwzględnienia postulatów załóg z poświęceniem wykonujących codzienną pracę w trudnych warunkach.

Niechęć do słusznych postulatów pracowników i opieszałość w działaniach pracodawców w rozwiązaniu sporu prowokuje pracowników, którzy są obecnie gotowi do podjęcia czynnego strajku.

Komisja Krajowa NSZZ "Solidarność" oczekuje od Zarządów Spółek partnerskiego rozwiązania konfliktu uwzględniającego postulaty pracowników i zmierzającego do zakończenia sporu.

Stanowisko KK nr 15/08

ws. sytuacji przemysłu stoczniowego

Komisja Krajowa NSZZ "Solidarność" udziela pełnego poparcia Sekcji Krajowej Przemysłu Okrętowego w jej działaniach na rzecz utrzymania tysięcy miejsc pracy w polskich stocznich i zakładach kooperujących.

KK od lat domaga się pozytywnych rozwiązań, w tym przeprowadzenie procesu prywatyzacji, pozyskania inwestorów i kapitału na rozwój, co pozwoliłoby skutecznie konkurować polskim stoczniom na rynku. Niestety, po raz kolejny okazało się, że procedura prywatyzacyjna jest zagrożona a stoczniovcy zostali oszukani.

KK wobec fiaska dotychczasowych działań, co grozi faktyczną upadłością Stoczni Szczecińskiej, Stoczni Gdynia i Stoczni Marynarki Wojennej, wnosi o nadzwyczajne spotkanie z premierem i prezydentem RP celem wypracowania planu ratowania branży.

Jednocześnie KK anuluje postanowienie dotyczące zawieszenia ogólnopolskiej akcji protestacyjnej w sprawie obrony przemysłu stoczniowego z grudnia 2007 roku.

2008 – ROK JANA PAWŁA II

ENCYKLIKI PAPIESKIE

Przestawiamy pierwszy fragment Encykliki Laborem Exercens Jana Pawła II. W kolejnych Biuletynach Informacyjnych KK będą mogli Państwo zapoznać się dalszymi rozważaniami Ojca Świętego nt. pracy ludzkiej.

Jedna z najbardziej znanych encyklik, w której Jan Paweł II przeprowadził w niej analizę problematyki pracy ludzkiej w warunkach współczesnego świata. Papież wskazuje, że najważniejsza jest osoba ludzka, a praca powinna być środkiem utrzymania i pomnażania dobrobytu kraju oraz samorealizacji człowieka a nie celem samym w sobie. Dokument mówi także o uprawnieniach pracowników, o roli i zadaniach związków zawodowych oraz o godności człowieka w stosunkach zawodowych.

LABOREM EXERCENS (O pracy ludzkiej) / 14 września 1981

W organicznym rozwoju działania i nauki społecznej Kościoła

2. Praca jako problem człowieka znajduje się na pewno w samym centrum owej „kwestii społecznej”, ku której na przestrzeni ostatnich prawie stu lat od wydania encykliki *Rerum novarum* zwraca się w sposób szczególny nauczanie Kościoła oraz liczne poczynania związane z jego apostolskim posłannictwem. Jeżeli na niej pragnę skoncentrować niniejsze rozważania, to nie inaczej, jak tylko w organicznym związku z całą tradycją tego nauczania i tych poczyną. Równocześnie jednak czynię to wedle ewangelicznego wskazania, ażeby z dziedzictwa Ewangelii wydobywać „rzeczy nowe i stare” (por. Mt 13, 52). Z pewnością praca jest „rzeczą starą” - tak starą jak człowiek i jego życie na ziemi. Równocześnie zaś ogólna sytuacja człowieka w świecie współczesnym, rozpoznawana i analizowana w różnych aspektach geograficznych, kulturalnych i cywilizacyjnych, domaga się tego, aby odsłaniać nowe znaczenia pracy ludzkiej - a także, aby formułować nowe zadania, jakie w tej dziedzinie stoją przed każdym człowiekiem, przed rodziną, przed poszczególnymi narodami i całą ludzkością, wreszcie również przed samym Kościołem.

Na przestrzeni lat, jakie dzielą nas od ukazania się encykliki *Rerum novarum*, kwestia społeczna nie przestała zajmować uwagi Kościoła. Świadczą o tym liczne dokumenty Urzędu Nauczycielskiego, zarów-

no wypowiedzi Papieży, jak też Soboru Watykańskiego II, świadczą enuncjacje poszczególnych Episkopatów, świadczy działalność różnych ośrodków myśli oraz praktycznych inicjatyw apostolskich, bądź to w wymiarze międzynarodowym, bądź też poszczególnych Kościołów lokalnych. Trudno tutaj wszystkie te przejawy żywego zaangażowania się Kościoła i chrześcijan w kwestii społecznej wymieniać szczegółowo, jest ich bowiem bardzo wiele. W wyniku Soboru centralnym ośrodkiem koordynacyjnym w tej dziedzinie stała się Papieska Komisja „Iustitia et Pax”, która znajduje swe odpowiedniki w poszczególnych Konferencjach Episkopatów. Nazwa tej instytucji jest bardzo wymowna. Wskazuje ona na to, że kwestię społeczną należy ujmować w jej wymiarze integralnym i kompleksowym. Zaangażowanie na rzecz sprawiedliwości musi być gruntownie zespolone z zaangażowaniem na rzecz pokoju w świecie współczesnym. Przemówiło tutaj z pewnością bolesne doświadczenie dwóch wielkich wojen światowych, które w ciągu minionych 90 lat wstrząsnęły wielu krajami kontynentu zarówno europejskiego, jak też - przynajmniej częściowo - innych kontynentów. Przemawia tu, zwłaszcza po zakończeniu drugiej wojny światowej, stale trwające zagrożenie wojny nuklearnej oraz perspektywa straszliwego samozniszczenia, która stąd się wylania.

Jeśli śledzimy główną linię rozwoju dokumentów najwyższego Magisterium Kościoła, to znajdujemy w nich wyraź-

ne potwierdzenie takiego właśnie stawiania sprawy. Pozycję kluczową ma tutaj, gdy chodzi o sprawę pokoju w świecie, encyklika *Pacem in terris* Jana XXIII. Jeśli zaś chodzi o rozwój kwestii samej sprawiedliwości społecznej, to należy zauważyć, że o ile w okresie od *Rerum novarum* do *Quadragesimo anno* Piusa XI nauczanie Kościoła koncentruje się przede wszystkim wokół sprawiedliwego rozwiązania tak zwanej sprawy robotniczej w obrębie poszczególnych narodów, o tyle na dalszym etapie rozszerza ono swój krąg widzenia do rozmiarów całego globu. Nieproporcjonalny rozkład bogactwa i nędzy krajów i kontynentów rozwiniętych i słabo rozwiniętych domaga się wyrównania oraz szukania dróg sprawiedliwego rozwoju dla wszystkich. W tym kierunku idzie nauczanie zawarte w encyklice *Mater et Magistra* Jana XXIII, w Konstytucji pastoralnej *Gaudium et spes* Soboru Watykańskiego II oraz w Encyklice *Populorum progressio* Pawła VI.

Ten kierunek rozwoju nauczania, a w ślad za tym także zaangażowanie Kościoła w kwestii społecznej, odpowiada ściśle rozpoznaniu obiektywnego stanu rzeczy. Jeśli w przeszłości w centrum tej kwestii ujawniał się przede wszystkim problem „klasowy”, to w ostatnim okresie na plan pierwszy wysuwa się problem „światowy”. A więc nie tylko klasowy, ale światowy rozmiar nierówności i niesprawiedliwości, a w konsekwencji nie tylko klasowy, ale światowy rozmiar zadań na drodze do realizacji sprawiedliwości w świecie współczesnym. Wszechstronna analiza sytuacji świata współczesnego ujawniła głębsze i pełniejsze znaczenie, jakie należy nadać wysiłkom zmierzającym do budowania sprawiedliwości na ziemi, niż dawniejsza analiza struktur niesprawiedliwości społecznej, nie przesłaniając przez to owych struktur, lecz postulując rozpatrywanie ich i przeobrażanie w bardziej uniwersalnym wymiarze.

Problem pracy kluczem do kwestii społecznej

3. Wśród tych wszystkich procesów - zarówno rozpoznawania obiektywnej rzeczywistości społecznej, jak też nauczania Kościoła w zakresie złożonej i wieloaspektowej kwestii społecznej - problem pracy

ludzkiej pojawia się oczywiście wielokrotnie. Jest on stałym poniekąd elementem składowym zarówno życia społecznego, jak i nauczania Kościoła. Prócz tego jest to problem, który w nauczaniu tym jest o wiele starszy niż ostatnie dziewięćdziesięciolecie. Nauka społeczna Kościoła ma swoje źródło w całym Piśmie Świętym, poczynając od Księgi Rodzaju, a w szczególności w Ewangelii i pismach Apostolskich. Problem pracy należał od początku do nauczania Kościoła, jego nauki o człowieku, o życiu społecznym, a w szczególności nauki o moralności społecznej, którą wypracowywał wedle potrzeb różnych epok. Owo dziedzictwo tradycji zostało przejęte i rozwinięte przez nauczanie Papieży związane ze współczesną „kwestią społeczną”, zwłaszcza w encyklice *Rerum novarum*. W kontekście tej „kwestii” zgłębianie problemu pracy ludzkiej doznawało ciągłego „uwspółcześniania”, zachowując stale ów chrześcijański zrab prawdy, który można nazwać odwiecznym.

Jeśli w obecnym dokumencie sięgamy znów do tego problemu, nie usiłując oczywiście powiedzieć wszystkiego na ten temat, to nie w tym celu, aby tylko powtórzyć i zestawić to, co w nauczaniu Kościoła dotąd się zawiera. Chodzi raczej o to, aby - może jeszcze bardziej niż dotąd - uwydatnić, że praca ludzka stanowi klucz, i to chyba najistotniejszy klucz, do całej kwestii społecznej, jeżeli staramy się ją widzieć naprawdę pod kątem dobra człowieka. Jeśli zaś rozwiązanie - czy raczej stopniowe rozwiązywanie - tej stale na nowo kształtującej się, i na nowo spiętrzającej kwestii społecznej ma iść w tym kierunku, ażeby „życie ludzkie uczynić bardziej ludzkim”², wówczas właśnie ów klucz - praca ludzka - nabiera znaczenia podstawowego i decydującego.

II PRACA A CZŁOWIEK

W Księdze Rodzaju

4. Kościół jest przekonany, że praca stanowi podstawowy wymiar bytowania człowieka na ziemi. W przekonaniu tym umacnia się również, gdy uwzględnia cały dorobek różnorodnych nauk poświęconych człowiekowi: antropologia, paleontologia, historia, socjologia, psychologia i inne - wszystkie zdają się świadczyć o tym w

sposób niezbity. Kościół jednak czerpie to swoje przekonanie przede wszystkim z objawionego Słowa Bożego i dlatego to, co jest przeświadczeniem rozumu, nabiera równocześnie charakteru przekonania wiary. Kościół bowiem - to warto zauważyć już tutaj - wierzy w człowieka: nie tylko w świetle doświadczenia historycznego, nie tylko przy pomocy wielorakich metod poznania naukowego myśli o człowieku i odnosi się do niego - ale myśli o nim przede wszystkim w świetle objawionego Słowa Boga Żywego, a odnosząc się do człowieka, stara się być wyrazicielem tych odwiecznych zamierzeń i tych transcendentnych przeznaczeń, jakie z człowiekiem związał ten Żywy Bóg: Stwórca i Odkupiciel.

Źródło przeświadczenia o tym, że praca stanowi podstawowy wymiar bytowania człowieka na ziemi, znajduje Kościół już na pierwszych stronach Księgi Rodzaju. Analiza tych tekstów uświadamia nam, że zostały w nich - przy całym nieraz archaicznym sposobie wyrażania myśli - wypowiedziane zasadnicze prawdy o człowieku, że zostały one wypowiedziane już w kontekście tajemnicy Stworzenia. Są to prawdy, które stanowią o człowieku od początku i równocześnie wytyczają główne linie jego bytowania na ziemi, zarówno w stanie pierwotnej sprawiedliwości, jak też i po złamaniu przez grzech pierwotnego przymierza Stwórcy ze swoim stworzeniem w człowieku. Kiedy człowiek, stworzony „na obraz Boży (...) jako mężczyzna i niewiasta” (por. Rdz 1, 27), słyszy słowa: „Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną” (Rdz 1, 28) - to chociaż słowa te nie mówią wprost i wyraźnie o pracy, pośrednio wskazują na nią ponad wszelką wątpliwość, jako na działanie, które ma on wykonywać na ziemi. Owszem, ukazują samą jej istotę. Człowiek jest obrazem Boga między innymi dzięki nakazowi otrzymanemu od swojego Stwórcy, by czynił sobie ziemię poddaną, by panował nad nią. W wypełnianiu tego polecenia człowiek, każda istota ludzka, odzwierciedla działanie samego Stwórcy wszechświata.

Praca rozumiana jako działalność „przechodnia” - to znaczy taka, która biorąc początek w ludzkim podmiocie, skierowana jest ku zewnętrznemu przedmiotowi, zakła-

da swoiste panowanie człowieka nad „ziemią”, z kolei zaś panowanie to potwierdza i rozwija. Oczywiście, że przez „ziemię”, o której mówi tekst biblijny, należy rozumieć przede wszystkim ten fragment widzialnego wszechświata, którego człowiek jest mieszkańcem, pośrednio jednak można rozumieć cały świat widzialny, o ile może on znaleźć się w zasięgu wpływu człowieka i jego poszukiwań w celu zaspokojenia własnych potrzeb. Prócz tego słowa o „czynieniu sobie ziemi poddaną” posiadają ogromną nośność. Wskazują na wszystkie zasoby, które ziemia (a pośrednio świat widzialny) kryje w sobie, a które przy pomocy świadomego działania człowieka mogą być odkryte i celowo wykorzystywane przez niego. Tak więc owe słowa, zapisane już na samym początku Biblii, nie przestają nigdy być aktualne. Są nimi objęte wszystkie minione epoki cywilizacji i ekonomii równie dobrze, jak cała współczesność oraz przyszłe fazy rozwoju, które może częściowo już się zarysowują, ale w znacznej mierze pozostają przed człowiekiem jako jeszcze nieznane i zakryte.

Jeśli mówi się czasem o okresach „przyspieszeń” w życiu ekonomiczno-cywilizacyjnym ludzkości czy poszczególnych narodów, wiążąc te „przyspieszenia” z postępem nauki i techniki, zwłaszcza zaś z przełomowymi dla życia społeczno-gospodarczego odkryciami - to można równocześnie też powiedzieć, że żadne z tych „przyspieszeń” nie wyprzedza istotnej treści tego, co zostało powiedziane w owym prastarym tekście biblijnym. Człowiek, stając się - przez swoją pracę - coraz bardziej panem ziemi, potwierdzając - również przez pracę - swoje panowanie nad widzialnym światem, w każdym wypadku i na każdym etapie tego procesu znajduje się na linii owego pierwotnego ustanowienia Stwórcy, które pozostaje w koniecznym i nierozzerwalnym związku z faktem stworzenia człowieka jako mężczyzny i niewiasty „na obraz Boga”. Ów proces zaś jest równocześnie uniwersalny: obejmuje wszystkich ludzi, każde pokolenie, każdy etap rozwoju ekonomicznego i kulturalnego, a równocześnie jest to proces przebiegający w każdym człowieku, w każdym świadomym ludzkim podmiocie. Wszyscy i każdy są nim równocześnie objęci. Wszy-

scy i każdy w odpowiedniej mierze, i na nieskończoną prawie ilość sposobów, biorą udział w tym gigantycznym procesie, poprzez który człowiek „czyni sobie ziemię poddaną”: w procesie pracy.

Praca w znaczeniu przedmiotowym. Technika

5. Owa uniwersalność, a zarazem wielorakość procesu „panowania nad ziemią” rzuca światło na pracę ludzką, skoro panowanie człowieka nad ziemią dokonuje się w niej i poprzez nią. W ten sposób wyłania się znaczenie pracy w sensie przedmiotowym, co znajduje wyraz w kolejnych epokach kultury i cywilizacji. Człowiek panuje nad ziemią już poprzez to, że oswaja i hoduje zwierzęta, czerpiąc z tego dla siebie konieczne pożywienie i odzienie, a także przez to, że może wydobywać z ziemi i morza różne bogactwa naturalne. Daleko bardziej jednak człowiek „panuje nad ziemią”, gdy zaczyna tę ziemię uprawiać, a z kolei jej plody przetwarza, przystosowując je do swego użytku. W ten sposób rolnictwo stanowi wciąż podstawową dziedzinę życia gospodarczego i przez pracę ludzką nieodzowny składnik produkcji. Przemysł z kolei będzie polegał zawsze na odpowiednim zespoleniu bogactw ziemi - czy to żywych zasobów natury, czy produktów rolnych, czy też bogactw mineralnych lub chemicznych - z pracą człowieka, zarówno fizyczną, jak i intelektualną. To samo odnosi się w pewnym sensie także do dziedziny tak zwanych usług, jak niemniej do badań teoretycznych lub stosowanych.

Działalność człowieka w przemyśle i w rolnictwie w wielu wypadkach przestała być dzisiaj pracą głównie ręczną, gdyż wysiłek ludzkich rąk i mięśni wspomagany jest działaniem coraz bardziej doskonalonych maszyn i mechanizmów. Nie tylko w przemyśle, ale także w rolnictwie jesteśmy świadkami przemian, które mogły zaistnieć dzięki stopniowemu i ciągłemu rozwojowi nauki i techniki. Wszystko to razem stało się historyczną przyczyną wielkiego przełomu cywilizacyjnego, od powstania „ery przemysłowej” do kolejnych faz postępu w tej dziedzinie, poprzez nowe techniki, takie jak elektronika czy w ostatnich latach mikroprocesory.

Jeśli zdawać się może, iż w produkcji przemysłowej „pracuje” maszyna, a człowiek tylko ją obsługuje, umożliwiając i podtrzymując na różne sposoby jej funkcjonowanie - to równocześnie rozwój przemysłu stworzył właśnie podstawę do postawienia w nowy sposób problemu pracy ludzkiej. Zarówno pierwsza industrializacja, która wywołała tak zwaną kwestię robotniczą, jak i kolejne przemiany przemysłowe ukazują w sposób wymowny, że także w epoce „pracy” coraz bardziej zmechanizowanej właściwym podmiotem pracy nadal pozostaje człowiek.

Rozwój przemysłu oraz związanych z nim różnorodnych dziedzin, aż do najbardziej nowoczesnych technologii elektroniki, zwłaszcza na polu miniaturyzacji, informatyki, telematyki i innych, wskazuje na to, jak ogromną rolę pomiędzy tym podmiotem a przedmiotem pracy (w najszerszym tego słowa znaczeniu) posiada właśnie ów zrodzony z myśli ludzkiej sprzymierzeniec pracy człowieka: technika. Technika rozumiana w tym wypadku nie jako podmiotowa umiejętność czy sprawność pracy, ale jako zespół narzędzi, którymi człowiek posługuje się przy pracy, jest niewątpliwie sprzymierzeńcem człowieka. Ułatwia mu pracę, usprawnia ją, przyspiesza i zwielokrotnia. Pomnaża w przyspieszonym postępie ilość produktów pracy, a także pod względem jakościowym wiele z nich udoskonala. Technika, w pewnych wypadkach, ze sprzymierzeńcą może przekształcić się jakby w przeciwnika człowieka, jak w wypadku, gdy mechanizacja pracy „wypiera” człowieka, odbierając mu wszelkie zadowolenie osobiste oraz podniety do działania twórczego i do odpowiedzialności; gdy pozbawia zajęcia wielu zatrudnionych dotąd pracowników lub, na skutek przesadnej fascynacji maszyną, czyni człowieka swoim niewolnikiem.

Jeśli biblijne słowa o „czynieniu sobie ziemi poddaną”, skierowane do człowieka na początku, mają być rozumiane w kontekście całej epoki nowożytnej, epoki przemysłowej i postprzemysłowej - to niewątpliwie kryją one w sobie także stosunek do techniki, do owego świata mechanizmów i maszyn, które same są owocem pracy ludzkiego umysłu i historycznym po-

twierdzeniem panowania człowieka nad przyrodą.

Ostatnia epoka dziejów ludzkości, zwłaszcza niektórych społeczeństw, niesie z sobą słuszną afirmację techniki jako podstawowego współczynnika postępu ekonomicznego; równocześnie jednak z tą afirmacją powstały i stale powstają istotne pytania, te mianowicie, które dotyczą pracy ludzkiej od strony jej podmiotu, czyli właśnie samego człowieka. Pytania te zawierają w sobie szczególnie ładunek treści i napięcie o charakterze etycznym i etyczno-społecznym. I dlatego też stanowią stałe wyzwanie dla wielorakich instytucji, dla państw i rządów, dla ustrojów i organizacji międzynarodowych - stanowią również wyzwanie dla Kościoła.

Praca w znaczeniu podmiotowym. Człowiek - podmiot pracy

6. Aby kontynuować naszą analizę pracy, związaną ze słowem Biblii, mocą którego człowiek ma czynić sobie ziemię poddaną, trzeba, abyśmy skoncentrowali naszą uwagę na pracy w znaczeniu podmiotowym, i to daleko bardziej jeszcze, niż uczyniliśmy to w odniesieniu do znaczenia przedmiotowego pracy, dotykając zaledwie rozległej problematyki, która doskonale i szczegółowo znana jest specjalistom z wielu dziedzin, a także samym ludziom pracy wedle ich specjalizacji. Słowa Księgi Rodzaju, do których w tej naszej analizie nawiązujemy - skoro o pracy w znaczeniu przedmiotowym mówią w sposób pośredni - to w taki też sposób mówią o podmiocie pracy; niemniej to, co mówią, jest bardzo wymowne i obciążone wielkim ciężarem znaczeniowym.

Człowiek dlatego ma czynić sobie ziemię poddaną, ma nad nią panować, ponieważ jako „obraz Boga” jest osobą, czyli bytem podmiotowym uzdolnionym do planowego i celowego działania, zdolnym do stanowienia o sobie i zmierzającym do spełnienia siebie. Jako osoba jest tedy człowiek podmiotem pracy. Jako osoba pracuje, wykonuje różne czynności przynależące do procesu pracy, a wszystkie one, bez względu na ich charakter, mają służyć urzeczywistnianiu się jego człowieczeństwa, spełnianiu osobowego powołania, które jest mu właściwe z racji samegoż

człowieczeństwa. Zasadnicze prawdy na ten temat zostały świeżo przypomniane przez Sobór Watykański II w Konstytucji *Gaudium et spes*, zwłaszcza w rozdziale I poświęconym powołaniu człowieka.

Tak więc owo „panowanie”, o jakim mówi rozważany tutaj biblijny tekst, odnosi się nie tylko do przedmiotowego wymiaru pracy, ale wprowadza nas równocześnie w zrozumienie jej wymiaru podmiotowego. Praca jako proces, poprzez który człowiek i ludzkość „czyni sobie ziemię poddaną”, tylko wówczas odpowiada temu podstawowemu pojęciu z Biblii, gdy równocześnie w tym całym procesie człowiek ujawnia siebie jako tego, który „panuje”. Owo panowanie odnosi się do wymiaru podmiotowego poniekąd bardziej niż do przedmiotowego: wymiar ten warunkuje samą etyczną istotę pracy. Nie ulega bowiem wątpliwości, że praca ludzka ma swoją wartość etyczną, która wprost i bezpośrednio pozostaje związana z faktem, iż ten, kto ją spełnia, jest osobą, jest świadomym i wolnym, czyli stanowiącym o sobie podmiotem.

Ta prawda, która stanowi jakby sam podstawowy i odwieczny rdzeń chrześcijańskiej nauki o pracy ludzkiej, posiadała i posiada zasadnicze znaczenie dla kształtowania doniosłych problemów społecznych w wymiarze całych epok.

Okres starożytny wprowadzał typowe dla siebie rozwarstwienie pomiędzy ludźmi ze względu na charakter wykonywanej pracy. Praca, która domagała się ze strony pracującego wprężenia jego sił fizycznych, praca mięśni i rąk, uważana była za niegodną ludzi wolnych, do wykonywania jej natomiast przeznaczano niewolników. Chrześcijaństwo, rozwijając niektóre wątki właściwe już Staremu Testamentowi, dokonało tutaj zasadniczego przeobrażenia pojęć, wychodząc od całej treści orędzia ewangelicznego, a nade wszystko od faktu, że Ten, który będąc Bogiem, stał się podobny do nas we wszystkim (por. Hbr 2, 17; Flp 2, 5-8), większą część lat swego życia na ziemi poświęcił pracy przy warsztacie ciesielskim, pracy fizycznej. Okoliczność ta sama z siebie stanowi najwymowniejszą „ewangelię pracy”, która ujawnia, że podstawą określania wartości pracy ludzkiej nie jest

przede wszystkim rodzaj wykonywanej czynności, ale fakt, że ten, kto ją wykonuje, jest osobą. Źródeł godności pracy należy szukać nie nade wszystko w jej przedmiotowym wymiarze, ale w wymiarze podmiotowym.

W takim ujęciu znika jakby sama podstawa starożytnego rozwarstwienia ludzi wedle rodzaju pracy przez nich wykonywanej. Nie oznacza to, że praca ludzka z punktu widzenia przedmiotowego nie może i nie powinna być w ogóle wartościowana i kwalifikowana. Znaczy to tylko, że pierwszą podstawą wartości pracy jest sam człowiek - jej podmiot. Wiąże się z tym od razu bardzo ważny wniosek natury etycznej: o ile prawdą jest, że człowiek jest przeznaczony i powołany do pracy, to jednak nade wszystko praca jest „dla człowieka”, a nie człowiek „dla pracy”. We wniosku tym dochodzi prawidłowo do głosu pierwszeństwo podmiotowego znaczenia pracy przed przedmiotowym. W tym sposobie rozumienia, zakładając, że różne prace spełniane przez ludzi mogą mieć większą lub mniejszą wartość przedmiotową, trzeba jednak podkreślić, że każda z nich mierzy się nade wszystko miarą godności samego podmiotu pracy, czyli osoby: człowieka, który ją spełnia. Z kolei, bez względu na pracę, jaką każdy człowiek spełnia, i przyjmując, że stanowi ona - czasem bardzo absorbujący - cel jego działania, cel ten nie posiada znaczenia ostatecznego sam dla siebie. Ostatecznie bowiem celem pracy: jakiegokolwiek pracy spełnianej przez człowieka - choćby była to praca najbardziej „służebna”, monotonna, w skali potocznego wartościowania wręcz upośledzająca - pozostaje zawsze sam człowiek.

Zagrożenie właściwego porządku wartości

7. Te właśnie podstawowe stwierdzenia o pracy wyłaniały się zawsze z zasobów chrześcijańskiej prawdy, zwłaszcza z samego orędzia „ewangelii pracy”, stwarzając zrab nowego myślenia, wartościowania i postępowania ludzi. W epoce nowożytnej, od samego początku kształtowania się ery przemysłowej, chrześcijańska prawda o pracy musiała się przeciwstawić różnym kierunkom myślenia materialistycznego i ekonomistycznego. Niektórzy zwo-

lennicy takich idei pojmowali i traktowali pracę jako pewnego rodzaju „towar”, który pracownik - w szczególności robotnik w przemyśle - „sprzedaje” pracodawcy, a zarazem posiadaczowi kapitału, czyli zespołu narzędzi i środków umożliwiających produkcję. Ten sposób rozumienia pracy był głoszony dawniej, zwłaszcza chyba w pierwszej połowie XIX stulecia, z kolei wyraźne sformułowania tego typu raczej zanikły, ustępując wobec bardziej humanistycznego sposobu myślenia i wartościowania pracy. Interakcja zachodząca między człowiekiem pracy a całością narzędzi i środków produkcji dała miejsce rozwojowi różnych form kapitalizmu równoległe do rozmaitych form kolektywizmu. Dołączyły się do tego jeszcze inne elementy społeczno-polityczne w następstwie: nowych konkretnych okoliczności, jak działalność stowarzyszeń robotniczych i władz publicznych oraz pojawienie się wielkich przedsiębiorstw ponadnarodowych. Mimo to niebezpieczeństwo traktowania pracy ludzkiej jako *sui generis* „towaru” czy anonimowej „siły” potrzebnej dla produkcji (mówi się wręcz o „sile roboczej”), istnieje stale, istnieje zwłaszcza wówczas, gdy całe widzenie problematyki ekonomicznej nacechowane jest przesłankami ekonomizmu materialistycznego.

Systematyczną okazję, a poniekąd nawet podnetę do tego rodzaju myślenia i wartościowania, stanowi cały rozwój, przyspieszony postęp cywilizacji jednostronnie materialnej, w której przywiązuje się wagę przede wszystkim do przedmiotowego wymiaru pracy, natomiast wymiar podmiotowy - to wszystko, co pozostaje w bezpośrednim lub pośrednim związku z samym podmiotem pracy - pozostaje na dalszym planie. W każdym takim wypadku, w każdej tego typu sytuacji społecznej zachodzi pomieszanie, a nawet wręcz odwrócenie porządku wyznaczonego po raz pierwszy już słowami Księgi Rodzaju; człowiek zostaje potraktowany jako narzędzie produkcji³, podczas gdy powinien on - on jeden, bez względu na to, jaką pracę wypełnia - być traktowany jako jej sprawczy podmiot, a więc właściwy sprawca i twórca. Takie właśnie odwrócenie porządku, bez względu na to, w imię jakiego programu i pod jaką nazwą się dokonuje, zasługiwałoby na miano

„kapitalizmu” w znaczeniu, o którym mowa poniżej. Wiadomo, że „kapitalizm” posiada swoje historycznie ustalone znaczenie jako system i ustrój ekonomiczno-społeczny, przeciwstawny do „socjalizmu” lub „komunizmu”. Natomiast w świetle analizy tej podstawowej rzeczywistości całego procesu gospodarczego, a przede wszystkim struktur produkcji, jaką jest właśnie praca, wypada przyjąć, że błąd kapitalizmu pierwotnego może powtórzyć się wszędzie tam, gdzie człowiek zostaje potraktowany poniekąd na równi z całym zespołem materialnych środków produkcji, jako narzędzie, a nie - jak to odpowiada właściwej godności jego pracy - jako podmiot i sprawca, a przez to samo także jako właściwy cel całego procesu produkcji.

Widać stąd, że analiza pracy ludzkiej prowadzona w świetle owych słów, które mówią o „panowaniu” człowieka nad ziemią, wnika w samo centrum problematyki społeczno-etycznej. Winna również znajdować dla siebie centralne miejsce w całej sferze polityki społecznej i gospodarczej, zarówno w wymiarach poszczególnych krajów, jak też w wymiarze rozległych stosunków międzynarodowych i międzykontynentalnych, zwłaszcza gdy chodzi o napięcia, jakie rysują się w świecie nie tylko na osi Wschód-Zachód, ale także na osi Północ-Południe. Zdecydowaną uwagę na te właśnie wymiary współczesnej problematyki etyczno-społecznej zwrócił Jan XXIII w encyklice *Mater et Magistra* i Paweł VI w encyklice *Populorum progressio*.

Solidarność ludzi pracy

8. Skoro mowa o pracy ludzkiej w podstawowym dla niej wymiarze podmiotu, czyli człowieka-osoby, który tę pracę wypełnia, należy z tego punktu widzenia dokonać bodaj pobieżnie oceny procesów, które na przestrzeni tych 90 lat, jakie nas dzielą od *Rerum novarum*, dokonały się w stosunku do przedmiotowego wymiaru pracy. O ile bowiem podmiot pracy jest zawsze ten sam - to znaczy człowiek - to natomiast w aspekcie przedmiotowym zachodzą daleko idące różnicowania. O ile ze względu na podmiot można powiedzieć, że praca jest jedna (jedna i za każdym razem niepowtarzalna), to natomiast z uwagi na jej przedmiotowe uwarunkowania należy

stwierdzić, że istnieje wiele prac: wiele różnych prac. Rozwój ludzkiej cywilizacji przynosi w tej dziedzinie stałe wzbogacenie. Równocześnie jednak nie sposób nie zauważyć, że w procesie tego rozwoju nie tylko przybywają nowe odmiany pracy ludzkiej, ale także zanikają inne. Przyjmując, że w zasadzie jest to zjawisko prawidłowe, trzeba tym niemniej śledzić, czy i o ile nie wkradają się w nie również pewne nieprawidłowości, które ze względów etyczno-społecznych mogą być groźne.

Właśnie przecież ze względu na taką nieprawidłowość o wielkim zasięgu zrodziła się w wieku ubiegłym tak zwana kwestia robotnicza, określana także czasem jako „kwestia proletariacka”. Kwestia ta - razem z problemami, które się z nią łączą - stała się źródłem słusznej reakcji społecznej, wyzwoliła wielki zryw solidarności pomiędzy ludźmi pracy, a przede wszystkim pomiędzy pracownikami przemysłu. To wezwanie do solidarności i wspólnego działania skierowane do ludzi pracy - przede wszystkim wycinkowej, monotonnej pracy w zakładach przemysłowych, która ograniczała osobowość ludzką na rzecz panującej nad nią maszyny - posiadało swoją doniosłą wartość i wymowę z punktu widzenia etyki społecznej. Była to reakcja przeciwko degradacji człowieka jako podmiotu pracy, połączonej z niesłychanym wyzyskiem w dziedzinie zarobków, warunków pracy i troski o osobę pracownika, która połączyła świat robotniczy we wspólnocie wielkiej solidarności.

W ślad za encykliką *Rerum novarum* i wielu kolejnymi dokumentami Magisterium Kościoła trzeba dać wyraz przeświadczeniu, że była to słuszna, z punktu widzenia moralności społecznej, reakcja na cały system niesprawiedliwości, krzywdy „wołającej o pomstę do nieba” (por. Pwt 24, 15; Jk 5, 4; por. także Rdz 4, 10), jaki ciążył nad człowiekiem pracy w okresie gwałtownej industrializacji. Takim stanowi rzeczy sprzyjał liberalny ustrój społeczno-polityczny, który wedle swoich ekonomicznych założeń popierał i zabezpieczał inicjatywę gospodarczą posiadaczy i przedsiębiorców, ale nie troszczył się dostatecznie o zabezpieczenie praw człowieka pracy, utrzymując, że praca ludzka jest tylko narzędziem produkcji, której podsta-

wą, czynnikiem sprawczym oraz celem jest sam kapitał.

Od tego czasu solidarność ludzi pracy oraz pełniejsze i bardziej odpowiedzialne uświadomienie sobie praw robotników ze strony innych dokonało w wielu wypadkach głębokich przemian. Zostały wynalezione różne nowe systemy. Rozwinęły się różne formy neokapitalizmu lub kolektywizmu. Nierzadko ludzie pracy mogą uczestniczyć i faktycznie uczestniczą w zarządzaniu i kontroli produkcji przedsiębiorstw. Poprzez odpowiednie stowarzyszenia wywierają oni wpływ na warunki pracy i wynagrodzenie, jak też na ustawodawstwo społeczne. Równocześnie jednak poszczególne systemy ideologiczne lub systemy władzy oraz nowe układy, jakie zaistniały na różnych poziomach współżycia ludzkiego, pozwoliły przetrwać rażącym niesprawiedliwościom lub też wytworzyły nowe ich formy. Rozwój zaś cywilizacji i komunikacji w wymiarach światowych umożliwił pełniejsze rozeznanie warunków życia i pracy ludzkiej na całym globie, a także ujawnił inne jeszcze rozmiary niesprawiedliwości, szersze niż te, które stały się już w zeszłym stuleciu pobudką do łączenia się ludzi pracy, do szczególnej solidarności świata robotniczego, nie tylko w krajach, które przeszły już przez proces swego rodzaju rewolucji przemysłowej, ale również w krajach, w których podstawowym warsztatem pracy człowieka nie przestaje być uprawa roli lub inne zbliżone do tego zajęcia.

Owe fronty solidarności w dziedzinie pracy ludzkiej - solidarności, która nie może być zamknięta na dialog i na współpracę z innymi - mogą być potrzebne również w takich warunkach i wśród takich warstw społecznych, które dawniej nie były nimi objęte, a w zmieniających się układach społecznych oraz warunkach życia doznają faktycznej „proletaryzacji” lub już wręcz się znajdują w stanie „proletariatu” - może nie nazwanego jeszcze po imieniu - ale de facto zasługującego już na taką nazwę. W takim stanie mogą się również znajdować pewne kategorie lub grupy pracującej inteligencji, zwłaszcza gdy wraz z coraz szerszym dostępem do wykształcenia, z coraz większą liczbą w społeczeństwie ludzi posiadających dyplomy inteli-

genckie, następuje zaniżenie zapotrzebowania na ich pracę. Tego rodzaju bezrobocie inteligencji powstaje lub wzrasta, gdy dostępne wykształcenie nie jest skierowane ku takim rodzajom zatrudnienia czy usługom jakich wymagają prawdziwe potrzeby społeczeństwa lub też gdy praca, do której wymagane jest wykształcenie (bodaj zawodowe), bywa mniej poszukiwana i niżej opłacana niż zwykła praca fizyczna. Oczywiście, że wartość wykształcenia sama z siebie stanowi zawsze doniosłe wyposażenie osoby ludzkiej - niemniej pewne procesy „proletaryzacji” są możliwe niezależnie od tego.

Trzeba przeto w dalszym ciągu stawiać sobie pytanie związane z podmiotem pracy i warunkami jego egzystencji. Dla realizacji sprawiedliwości społecznej w różnych częściach świata, w różnych krajach i we wzajemnych pomiędzy nimi stosunkach, potrzebne są coraz to nowe fronty solidarności ludzi pracy, a także solidarności z ludźmi pracy. Solidarność taka winna występować stale tam, gdzie domaga się tego społeczna degradacja podmiotu pracy, wyzysk pracujących i rosnące obszary nędzy, a nawet wręcz głodu. Kościół jest w tej sprawie żywo zaangażowany, uważa bowiem za swoje posłannictwo, za swoją służbę, za sprawdzian wierności wobec Chrystusa - być „Kościołem ubogich”. „Ubodzy” zaś pojawiają się pod różnymi postaciami, pojawiają się w różnych miejscach i w różnych momentach, pojawiają się w wielu wypadkach jako wynik naruszenia godności ludzkiej pracy, bądź przez to, że zostają ograniczone możliwości pracy ludzkiej, a więc przez klęskę bezrobocia, bądź przez to, że się zaniża wartość pracy i prawa, jakie z niej wynikają, w szczególności prawo do sprawiedliwej płacy, do zabezpieczenia osoby pracownika oraz rodziny.

Praca - godność osoby

9. Pozostając nadal w perspektywie człowieka jako podmiotu pracy, wypada dotknąć bodaj syntetycznie kilku spraw, które bliżej określają godność ludzkiej pracy, pozwalają bowiem pełniej scharakteryzować właściwą jej wartość moralną. Wypada to uczynić, mając wciąż przed oczyma owo biblijne wezwanie do tego, aby

czynić sobie ziemię poddaną (por. Rdz 1, 28) - w czym wyraziła się wola Stwórcy, aby praca umożliwiała człowiekowi osiągnięcie właściwego „panowania” w świecie widzialnym.

Ów podstawowy, pierwotny zamiar Boga w stosunku do człowieka, którego uczynił na swój obraz i podobieństwo (por. Rdz 1, 26 n.), nie został cofnięty ani przekreślony również i wówczas, kiedy człowiek - po złamaniu pierwotnego przymierza z Bogiem - usłyszał słowa: „w pocie (...) oblicza twego będziesz musiał zdobywać pożywienie” (Rdz 3, 19). Słowa te mówią o trudzie, o ciężkim nieraz trudzie, jaki odtąd towarzyszy pracy ludzkiej - ale nie zmieniają faktu, że jest ona drogą, na której człowiek realizuje właściwe sobie „panowanie” w świecie widzialnym, „czyniąc ziemię sobie poddaną”. Ów trud zaś jest faktem powszechnie znanym, bo powszechnie doświadczanym. Wiedzą o nim ludzie pracy fizycznej, prowadzonej w warunkach nieraz wyjątkowo uciążliwych. Wiedzą o nim nie tylko rolnicy, poświęcający długie dni uprawie ziemi, która niekiedy „rodzi ciernie i osty” (Hbr 6, 8; por. Rdz 3, 18), ale także górnicy w kopalniach czy kamieniołomach, hutnicy przy swoich wysokich piecach, ludzie pracujący przy budowach i konstrukcjach w częstym niebezpieczeństwie kalektwa czy utraty życia. Wiedzą o nim równocześnie ludzie związani z warsztatem pracy umysłowej, wiedzą uczeni, wiedzą ludzie obciążeni wielką odpowiedzialnością za decyzje o dużym znaczeniu społecznym. Wiedzą lekarze i pielęgniarki czuwający dzień i noc przy chorych. Wiedzą kobiety, które niekiedy, bez należytego uznania ze strony społeczeństwa, a czasem własnej rodziny, znoszą codzienny trud i odpowiedzialność za dom i za wychowanie dzieci. Wiedzą wszyscy ludzie pracy - a ponieważ praca jest powołaniem powszechnym: wiedzą wszyscy ludzie.

A przecież, z tym całym trudem - a może nawet poniekąd z jego powodu - praca jest dobrem człowieka. Jeśli dobro to nosi na sobie znamię „bonum arduum” wedle terminologii św. Tomasza⁴, to niemniej jako takie jest ono dobrem człowieka. I to nie dobrem tylko „użytecznym” czy „użytkowym”, ale dobrem „godziwym”, czyli odpowiadającym godności człowieka, wyraża-

jącym tę godność i pomnażającym ją. Chcąc bliżej określić znaczenie etyczne pracy, trzeba mieć przed oczyma tę przede wszystkim prawdę. Praca jest dobrem człowieka - dobrem jego człowieczeństwa - przez pracę bowiem człowiek nie tylko przekształca przyrodę, dostosowując ją do swoich potrzeb, ale także urzeczywistnia siebie jako człowiek, a także poniekąd bardziej „staje się człowiekiem”.

Bez tego nie można zrozumieć znaczenia cnoty pracowitości, nie można w szczególności zrozumieć, dlaczego pracowitość miałaby być cnotą - cnotą bowiem (czyli sprawnością moralną) nazywamy to, przez co człowiek staje się dobry jako człowiek⁵. Fakt ten nie zmienia w niczym słusznej obawy o to, ażeby w pracy, poprzez którą materia doznaje uszlachetnienia, człowiek sam nie doznawał pomniejszenia swej godności⁶. Wiadomo przecież, że pracy można także na różny sposób używać przeciwko człowiekowi, że można go karać obozowym systemem pracy, że można z pracy czynić środek ucisku człowieka, że można wreszcie na różne sposoby wyzyskiwać pracę ludzką, czyli człowieka pracy. To wszystko przemawia na rzecz moralnej powinności łączenia pracowitości jako cnoty ze społecznym ładem pracy, który pozwoli człowiekowi w pracy bardziej „stawać się człowiekiem”, a nie degradować się przez pracę, tracąc nie tylko siły fizyczne (co do pewnego stopnia jest nieuniknione), ale nade wszystko właściwą sobie godność i podmiotowość.

Praca a społeczeństwo: rodzina, naród

10. Potwierdzając w ten sposób osobowy wymiar pracy ludzkiej, trzeba z kolei sięgnąć do drugiego kręgu wartości, jaki z nią nieodzownie się łączy. Praca stanowi podstawę kształtowania życia rodzinnego, które jest naturalnym prawem i powołaniem człowieka. Te dwa kręgi wartości - jeden związany z pracą, drugi wynikający z rodzinnego charakteru życia ludzkiego - muszą łączyć się z sobą prawidłowo i wzajemnie się przenikać. Praca jest poniekąd warunkiem zakładania rodziny, rodzina bowiem domaga się środków utrzymania, które w drodze zwyczajnej nabywa człowiek przez pracę. Praca i pracowitość warunkują także cały proces wychowania w

rodzinie właśnie z tej racji, że każdy „staje się człowiekiem” między innymi przez pracę, a owo stawanie się człowiekiem oznacza właśnie istotny cel całego procesu wychowania. Oczywiście, że wchodzi tutaj w grę poniekąd dwa znaczenia pracy: ta, która warunkuje życie i utrzymanie rodziny - i ta, poprzez którą urzeczywistniają się cele rodziny, zwłaszcza wychowanie; tym niemniej te dwa znaczenia pracy łączą się z sobą i dopełniają w różnych punktach.

W całości należy przypomnieć i stwierdzić, iż rodzina stanowi jeden z najważniejszych układów odniesienia, wedle których musi być kształtowany społeczno-etyczny porządek pracy ludzkiej. Nauka Kościoła zawsze poświęcała tej sprawie szczególną uwagę, a w dokumencie niniejszym także wypadnie nam jeszcze do tego powrócić. Rodzina jest bowiem równocześnie wspólnotą, która może istnieć dzięki pracy i jest zarazem pierwszą wewnętrzną szkołą pracy dla każdego człowieka.

Trzeci krąg wartości, który wyłania się w niniejszej perspektywie - w perspektywie podmiotu pracy - odnosi się do owego wielkiego społeczeństwa, do którego człowiek przynależy na podstawie szczególnych więzi kultury i historii. Społeczeństwo takie - chociażby nie osiągnęło jeszcze dojrzałej formy narodu - jest nie tylko wielkim, chociaż pośrednim „wychowawcą” każdego człowieka (każdy wszak wychowuje się w rodzinie na tych treściach i wartościach, jakie składają się na całość kultury danego narodu); jest ono także wielkim

historycznym i społecznym wcieleniem pracy całych pokoleń. To wszystko sprawia, że człowiek swoją głębszą tożsamość ludzką łączy z przynależnością do narodu, swoją zaś pracę pojmuje także jako pomnożenie dobra wspólnego wypracowywanego przez jego rodaków, uświadamiając sobie przy tym, że na tej drodze praca ta służy pomnażaniu dorobku całej rodziny ludzkiej, wszystkich ludzi żyjących na świecie.

Te trzy zakresy zachowują stale swoją ważność dla pracy ludzkiej w podmiotowym jej wymiarze. Wymiar ten zaś, czyli konkretna rzeczywistość człowieka pracy, posiada pierwszeństwo przed wymiarem przedmiotowym. W wymiarze podmiotowym urzeczywistnia się przede wszystkim owo „panowanie” nad światem przyrody, do którego człowiek wezwany jest od początku wedle znanych słów Księgi Rodzaju. Jeśli sam proces „czynienia sobie ziemi poddaną”, czyli praca w znaczeniu techniki, znamionuje się na przestrzeni dziejów, a zwłaszcza na przestrzeni ostatnich stuleci, ogromnym rozwojem środków, to jest to zjawisko korzystne i pozytywne pod tym warunkiem, że wymiar przedmiotowy pracy nie weźmie góry nad wymiarem podmiotowym - odbierając człowiekowi lub pomniejszając jego godność i jego niezbywalne prawa.

- (wybór – J. Rybicki, pełna treść encykliki na www.vatican.va/edocs/POL0021/_INDEX.HTM)

PIELGRZYMKA DO RZYMU

W związku z 30 rocznicą wyboru Kardynała Karola Wojtyły na Stolicę Świętego Piotra, w ramach Roku Jana Pawła II ogłoszonego przez Komisję Krajową, NSZZ "Solidarność" organizuje VI Ogólnopolską Pielgrzymkę NSZZ "Solidarność" do Rzymu.

Janusz Śniadek, przewodniczący Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" zaprasza do wspólnego pielgrzymowania wszystkich chętnych, członków i sympatyków Związku, a także pielgrzymów indywidualnych i grupy parafialne.

"Pielgrzymowaliśmy już do Jego grobu. Tym razem chcemy czuć jak najbliżej Jana Pawła II w rocznicę dnia, kiedy przed 30 laty został wezwany do dalekiego kraju, by tam służyć Bogu i całemu Kościołowi. Będziemy się tam modlić za niego i do niego, tak jak On mówił do nas i za nas na gdańskiej Zaspie w 1987 roku. Pragniemy też spotkać się na modlitwie w trakcie audiencji generalnej z jego następcą Benedyktem XVI" - napisał w zaproszeniu przesłanym do struktur Związku Janusz Śniadek, przewodniczący NSZZ "S".

Program Pielgrzymki

PIELGRZYMKA DO RZYMU

**z okazji 30 rocznicy wyboru Sługi Bożego
Jana Pawła II na Stolicę Piotrową**

PROPOZYCJE PROGRAMÓW PIELGRZYMKOWYCH:

- Pielgrzymka lotnicza do Rzymu (5 dni, 14-18.10.2008, cena 2395 PLN)
- Pielgrzymka autokarowa do Rzymu z nawiedzeniem Asyżu (6 dni, 13-18.10.2008, cena od 995 do 1045 PLN)
- Pielgrzymka autokarowa do Rzymu z nawiedzeniem Manoppello i San Giovanni Rotondo oraz pobytem na Capri (9 dni, 11-19.10.2008, cena od 1445 do 1495 PLN)
- Pielgrzymka autokarowa do Rzymu z nawiedzeniem grobu Ojca Świętego Jana Pawła II, Loreto i Lanciano, San Giovanni Rotondo i Monte San Angelo oraz pobytem na Capri i w Pompejach (11 dni, 08-18.10.2008, cena od 1795 do 1845 PLN)

ORGANIZATOR: Komisja Krajowa NSZZ

UWAGA: Karty zgłoszenia ze szczegółowymi programami, datami wyjazdu i cenami można odebrać u koordynatora pielgrzymki w Zarządzie Regionu NSZZ „Solidarność”.

Powyższe informacje wraz ze spisem koordynatorów są dostępne na www.solidarnosc.org.pl
Informacje także w sekretariacie pielgrzymki i na www.mediterraneum.pl. Telefon kontaktowy: 601 74 82 08
Pytania można kierować na: ak@mediterraneum.pl

Zaproszenie na Pielgrzymkę

DRODZY CZŁONKOWIE I SYMPATYCY NSZZ "SOLIDARNOŚĆ"

Zwracam się do Was z serdecznym zaproszeniem do wspólnego pielgrzymowania do Stolicy Apostolskiej - grobu Świętego Piotra i miejsca spoczynku naszego umiłowanego Ojca Świętego Jana Pawła II.

Komisja Krajowa NSZZ "Solidarność" w związku z przypadającą w tym roku 30. rocznicą rozpoczęcia pontyfikatu przez Jana Pawła Wielkiego ogłosiła rok 2008 Rokiem Jana Pawła II. Bogactwo nauczania i myśli przekazywanych nam przez Największego z Polaków, w ciągu lat zasiadania przez Niego na Tronie Piotrowym są skarbnicą, z której możemy i powinniśmy czerpać nieustannie.

Komisja Krajowa NSZZ "Solidarność" wielokrotnie organizowała pielgrzymki do Stolicy Piotrowej. Powracaliśmy z Watykanu nie tylko wzmocnieni na duchu, ale też pełni wrażeń po niezapomnianych spotkaniach z Ojcem Świętym.

Planowaliśmy kolejne z Nim spotkania. Bóg zdecydował inaczej. 2 kwietnia

2005 roku o godzinie 21:37 Jan Paweł II, odszedł na wieczną służbę do Domu Ojca.

Pielgrzymowaliśmy już do Jego grobu. Tym razem chcemy czuwać jak najbliżej Jana Pawła II w rocznicę dnia, kiedy przed 30 laty został wezwany do dalekiego kraju, by tam służyć Bogu i całemu Kościołowi. Będziemy się tam modlić za niego i do niego, tak jak On mówił do nas i za nas na gdańskiej Zaspie w 1987 roku.

Pragniemy też spotkać się na modlitwie - w trakcie audiencji generalnej - z jego następcą Benedyktem XVI.

Zapraszamy do wspólnego pielgrzymowania wszystkich chętnych, członków i sympatyków Związku, a także pielgrzymów indywidualnych i grupy parafialne. Niech wspólnie przeżyte dni przypomną nam wielkie Narodowe Rekolekcje, którymi były wszystkie pielgrzymki Jana Pawła II do ojczyznoego Kraju i ostatnie godziny życia wielkiego Papieża - Polaka.

- *Janusz Śniadek - Przewodniczący
Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność"*

DZIAŁ DS. POLITYKI SPOŁECZNEJ

UBÓSTWO WŚRÓD DZIECI W POLSCE NA TLE INNYCH PAŃSTW UE W ŚWIELE RAPORTU GRUPY WSKAŹNIKOWEJ KOMITETU DS. ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO (SPC)

(fragmenty opracowania Departamentu Analiz Ekonomicznych i Prognoz przy współudziale Departamentu Świadczeń Rodzinnych MPiPS)

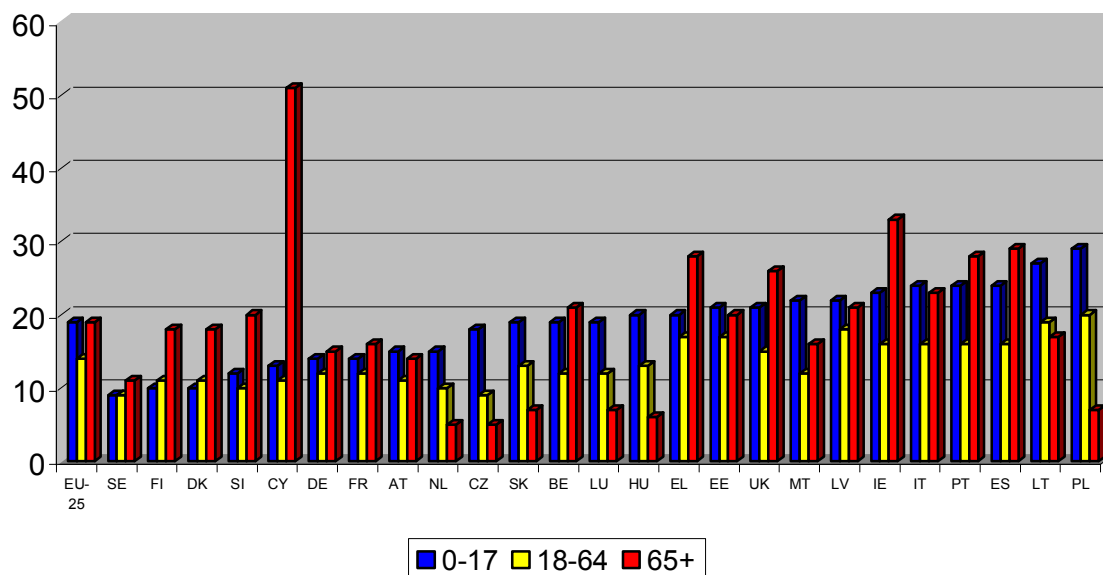
Pod koniec listopada 2007 roku Grupa Wskaźnikowa przy Komitecie ds. Zabezpieczenia Społecznego Komisji Europejskiej opublikowała wstępną wersję raportu dotyczącego ubóstwa dzieci w Unii Europejskiej. Dokument nosi tytuł roboczy „Child poverty and child well-being in the EU. Draft report of the Indicator's Sub-

Group of the Social Protection Committee”. W raporcie zdiagnozowano sytuację dzieci w UE pod względem ubóstwa oraz dobrobytu i dokonano analizy porównawczej między państwami członkowskimi Wspólnoty. Wyniki badań wskazują, iż ubóstwo wśród dzieci jest poważnym problemem w większości państw UE i osiąga większe

rozmiary niż wśród ludności w wieku produkcyjnym czy osób w wieku emerytalnym

(patrz wykres 1).

Wykres 1: Stopa ubóstwa według zagregowanych grup wiekowych w krajach UE² w 2004 roku

źródło: EU-SILC 2005

W Polsce problem wymaga szczególnej uwagi, gdyż wskaźnik ubóstwa wśród dzieci³ jest wyższy nie tylko od tych w zamożniejszych państwach „starej Unii”, ale również wyższy niż w nowych, potransformacyjnych państwach członkowskich. W Polsce wskaźnik ten osiągnął poziom 29% w 2004 roku i była to najwyższa wartość w UE, podczas gdy przeciętnie w UE wyniosła 19%, a w krajach Skandynawskich około 10% (Szwecja 9%, Finlandia 10%, Dania 10%). Standard życia dzieci w ujęciu bezwzględnym jest jeszcze niższy, jeśli weźmie się pod uwagę różnice w ogólnym poziomie zamożności, jakie dzielą nowe kraje członkowskie od państw Europy Zachodniej.

Tabela 1: Stopa ubóstwa w UE w latach 2004-2005

Kraj	2004	2005	Zmiana 2005/2004
EU25	19,0	19,0	0,0%
EU15	18,0	18,0	0,0%
EU10	25,0	23,0	-8,0%
Szwecja	9,4	14,6	55,3%
Węgry	19,9	24,9	25,1%
Łotwa	21,5	25,8	20,0%
Grecja	20,4	22,7	11,3%

Zjednoczone Królestwo	22,3	23,5	5,4%
Włochy	23,6	24,5	3,8%
Niemcy	12,0	12,4	3,3%
Luksemburg	19,3	19,8	2,6%
Hiszpania	24,2	24,3	0,4%
Austria	14,9	14,7	-1,3%
Irlandia	22,8	22,3	-2,2%
Francja	14,3	13,8	-3,5%
Słowenia	12,1	11,5	-5,0%
Finlandia	10,2	9,8	-3,9%
Dania	10,4	9,9	-4,8%
Estonia	21,3	20,1	-5,6%
Czechy	17,6	16,4	-6,8%
Litwa	27,2	25,1	-7,7%
Słowacja	18,9	17,1	-9,5%
Polska	29,3	26,4	-9,9%
Cypr	12,8	11,5	-10,2%
Holandia	15,3	13,6	-11,1%
Malta	21,5	19,0	-11,6%
Portugalia	23,7	20,8	-12,2%
Belgia	18,1	15,3	-15,5%

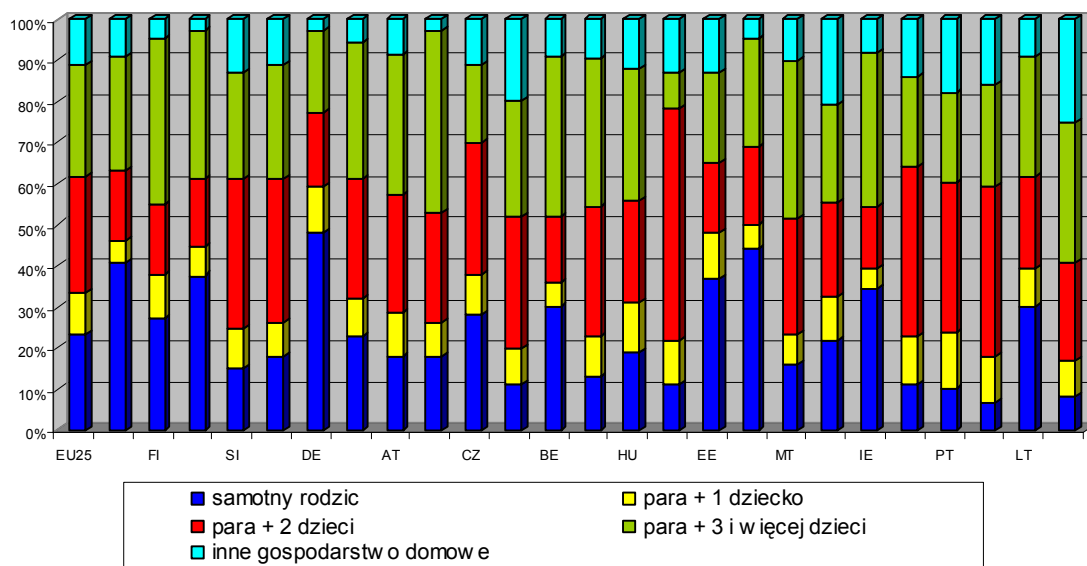
1. Czynniki ubóstwa wśród dzieci

Występowanie ubóstwa wśród dzieci jest zależne od szeregu czynników. Jednym z nich jest rozmiar i skład gospodarstwa domowego. Kondycja gospodarstwa domowego jest pochodną możliwości pod-

jęcia dobrej pracy, możliwości mieszkaniowych, a także system świadczeń rodzinnych⁴ oraz konstrukcja systemu podatkowego pod kątem ułatwień dla rodziców. Istnieją dwa typy gospodarstw domowych, w których wzrasta ryzyko ubóstwa wśród dzieci. Są to gospodarstwa samotnych rodziców (5% dzieci w Polsce żyje w takich gospodarstwach, co stanowi znacznie mniejszy odsetek niż w większości krajów UE, zwłaszcza "Starej Unii") oraz rodziny wielodzietne. Odsetek ubóstwa wśród dzieci wychowujących się z jednym rodzicem wynosił powyżej 46% i był o ponad

połowę wyższy niż w przypadku gospodarstw domowych ogółem (29%). W przypadku rodzin wielodzietnych był on najwyższy spośród wszystkich państw UE. Według danych przedstawionych w raporcie, pojawienie się kolejnego dziecka zwiększa w wyraźny sposób stopień zagrożenia ubóstwem. O ile w przypadku rodziców z jednym dzieckiem odsetek dzieci ubogich wynosi 17%, a w przypadku rodziców z dwojgiem dzieci 23%, wskaźnik dla rodziców z trojgiem lub więcej dzieci osiąga już wartość 47% (patrz wykres 2).

Wykres 2: Odsetek dzieci dotkniętych ubóstwem według typu gospodarstwa domowego, w którym się wychowują i kraju, 2004 rok.

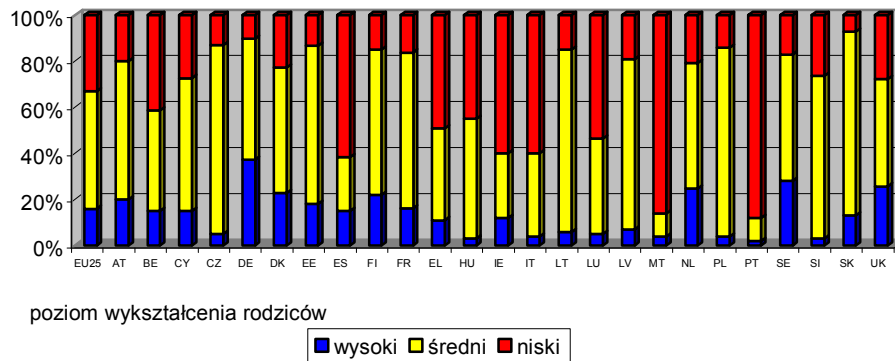

Jedną z przyczyn wysokiego wskaźnika ubóstwa wśród dzieci wychowywanych przez samotnych rodziców jest trudność, z jaką borykają się te rodziny w łączeniu pracy zawodowej z życiem rodzinnym. W Polsce problem ten jest bardzo istotny, z uwagi na niewystarczającą ilość żłobków, przedszkoli (szczególnie na wsiach i w małych miastach), małą różnorodność form opieki nad dzieckiem oraz wysokimi kosztami opieki nad dzieckiem. Często koszty te powodują, iż podjęcie przez samotnego rodzica niskopłatnej pracy, nie pozwala na zapewnienie dziecku opieki w przedszkolu.

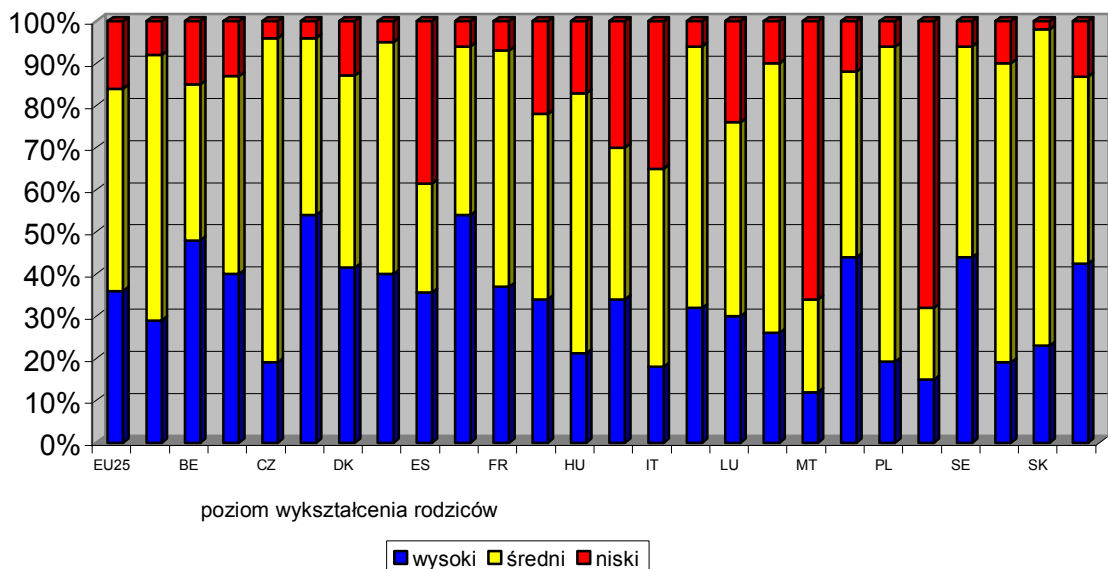
Innym ważnym czynnikiem decydującym o stopniu zagrożenia ubóstwem jest

poziom wykształcenia rodziców. Jest to czynnik szczególnie istotny z tego powodu, że wpływa w złożony sposób, wieloaspektowo na sytuację rodziny. Ma duży wpływ na pozycję rodziców dziecka na rynku pracy oraz sytuację dochodową rodziny. Dodatkowo, ogranicza lub zwiększa szanse dziecka na to, że samo będzie miało dobre wyniki w nauce (dziedziczność wykształcenia), a zatem – pośrednio – decyduje o stopniu ryzyka zagrożenia ubóstwem dziecka i założonej przez niego w przyszłości rodziny.

Poziom wykształcenia rodziców dzieci ogółem oraz dzieci ubogich w krajach UE został przedstawiony na wykresach 3 i 4⁵.

Wykres 3: Odsetek dzieci ubogich według poziomu wykształcenia rodziców w krajach UE, 2004 r.

źródło: EU-SILC 2005

Wykres 4: Odsetek dzieci ogółem według poziomu wykształcenia rodziców w krajach UE, 2004 r.

źródło: EU-SILC 2005

Odsetek dzieci wychowywanych przez rodziców posiadających najniższe wykształcenie jest w Polsce bardzo niewielki i jeden z najniższych w UE. Natomiast stosunkowo nieznaczny jest również udział rodziców z wyższym wykształceniem i jest to wartość ponad dwukrotnie niższa niż w państwach skandynawskich czy w Niemczech. W 2004 roku zdecydowana większość (prawie $\frac{3}{4}$) dzieci w Polsce wychowuje się w rodzinach, w których dominuje średni poziom wykształcenia. Na drugim biegunie znajdują się niektóre kraje Europy Południowej, gdzie odsetek dzieci wychowujących się w rodzinach, w których żadne z rodziców nie ukończyło szkoły

średniej, przekracza $\frac{2}{3}$. Na podstawie danych przedstawionych na wykresach widać, iż w Polsce, podobnie jak w innych krajach UE, jedynie wyższe wykształcenie rodziców obniża znacząco ryzyko ubóstwa wśród dzieci. Jedynie 4% ubogich dzieci w Polsce wychowuje się w rodzinach tego typu. W wielu państwach UE odsetek dzieci ubogich wychowywanych przez rodziców najlepiej wykształconych nie przekracza kilku procent.

Innym kluczowym czynnikiem decydującym o poziomie ubóstwa wśród dzieci jest sytuacja rodziców na rynku pracy. W krajach UE dochód z pracy jest zdecydo-

wanie największym źródłem dochodów gospodarstw domowych (71,7%), podczas gdy transfery socjalne (z wyłączeniem świadczeń emerytalnych) stanowią jedynie 6,6%. W grupie ubogich gospodarstw domowych wartości te wynoszą, odpowiednio, 35,7% oraz 27,7%.

Szczególnie trudna sytuacja materialna dotyczy dzieci wychowujących się w gospodarstwach domowych, w których oboje rodzice pozostają bez zatrudnienia. W 2006 roku w UE 10% dzieci znajdowało się w takiej sytuacji, w Polsce 11%⁶. Z reguły w państwach Unii Europejskiej wskaźnik zatrudnienia wśród mężczyzn posiadających dzieci jest wyższy aniżeli w przypadku mężczyzn, którzy dzieci nie mają.

Sytuacja wśród matek jest zróżnicowana, w niektórych krajach stopa zatrudnienia jest większa w przypadku matek niż kobiet bezdzietnych. Prawdopodobnie jest to zależne od konstrukcji systemów zasiłkowych oraz systemu ulg i zwolnień podatkowych dla matek. W Polsce wskaźnik zatrudnienia wśród matek jest wyższy niż wśród kobiet nie posiadających dzieci (wynosi on odpowiednio 65% i 59%)⁷. Jest także wyższy niż przeciętnie w UE (62%). Nie przekłada się to jednak na niższą stopę ubóstwa wśród dzieci. Dochody z pracy są często niewystarczające do zapewnienia dziecku życia na godziwym poziomie. Aktywizacja zawodowa obojga rodziców i podnoszenie wskaźnika zatrudnienia jest warunkiem koniecznym, ale nie jedynym do ograniczenia ubóstwa dzieci. Działania aktywizacyjne powinny zostać poparte modyfikacją systemów zasiłkowych. Z drugiej strony, nawet w krajach o najwyższym poziomie wydatków socjalnych skierowanych do rodzin, transfery socjalne nie rekompensują braku dochodów z pracy, co podkreśla dodatkowo konieczność skupienia się na obu typach działań.

W raporcie dokonano oceny poszczególnych krajów UE pod względem ich wyników w walce z ubóstwem wśród dzieci w kontekście głównych czynników wpływających na poziom ubóstwa. Jak wynika z zestawienia, w Polsce najważniejszym czynnikiem determinującym ubóstwo wśród dzieci są niskie dochody z pracy rodziców. Pod tym względem wyniki osiągane przez

Polskę są jednymi z najbardziej niekorzystnych w UE. Również niekorzystnie kształtuje się sytuacja w zakresie wpływu transferów socjalnych, ze względu na ich niską efektywność. Polska wypada gorzej niż większość państw UE, choć istnieją nieliczne kraje osiągające słabsze wyniki. Najmniej istotnym spośród omawianych czynników jest bezrobocie wśród rodziców. Tym niemniej również na tym tle w porównaniu z innymi krajami EU Polska wypada niekorzystnie. Reasumując, ze względu na poszczególne aspekty wymienione w zestawieniu Polska osiąga gorsze rezultaty niż inne kraje unijne, co powoduje, że ubóstwo wśród dzieci w Polsce osiąga najwyższy wskaźnik.

Państwa UE zostały podzielone na cztery grupy, obejmujące kraje o podobnych efektach w walce z ubóstwem. Grupa, w której znalazła się Polska, charakteryzuje się wysoką stopą ubóstwa wśród dzieci. W krajach tych odnotowuje się niewielki udział dzieci żyjących w gospodarstwach domowych osób bezrobotnych, natomiast czynnikiem wpływającym w największym stopniu na ubóstwo dzieci są niskie dochody z pracy rodziców. Systemy transferów socjalnych charakteryzują się niską efektywnością w redukcji ubóstwa wśród dzieci. Brak rządowego wsparcia dla rodzin dotkniętych ubóstwem jest częściowo rekompensowany przez większą rolę rodziny (zamieszkiwanie w wielopokoleniowych gospodarstwach domowych, możliwość polegania w większym stopniu na członkach dalszej rodziny itd.).

2. Interwencja rządu

Analizując wpływ transferów socjalnych na poziom ubóstwa dzieci w UE, należy zauważyć, iż państwa, które przeznaczają najwięcej środków na transfery socjalne w stosunku do PKB, charakteryzują się najniższym poziomem ubóstwa wśród dzieci. Najwyższy udział wydatków socjalnych w stosunku do PKB odnotowuje się w państwach skandynawskich. W Danii i Szwecji udział wydatków na transfery socjalne w stosunku do PKB oscyluje w granicach 19%, podczas gdy stopa ubóstwa wśród dzieci – wokół 10%. W krajach bałtyckich na transfery socjalne wydaje się 6-7% PKB, podczas gdy wskaźnik ubóstwa

wśród dzieci wynosi ok. 21% w Estonii i na Łotwie i ok. 27% na Litwie. Blisko tej grupy krajów znajduje się Polska, w której odset-

kowi ubóstwa wśród dzieci 29% towarzyszy udział wydatków na transfery socjalne w PKB rzędu 8%.

Tabela 3: Wpływ transferów socjalnych na stopę ubóstwa w wybranych krajach UE, 2004 rok

Kraj	Stopa ubóstwa przed transferami	Stopa ubóstwa po świadczeniach rodzinnych	Stopa ubóstwa po wszystkich transferach	Wpływ wszystkich transferów na redukcję stopy ubóstwa	z tego wpływ świadczeń rodzinnych
Finlandia	31%	25%	10%	67%	19%
Szwecja	35%	25%	9%	73%	28%
Dania	26%	16%	10%	60%	38%
Irlandia	40%	36%	23%	43%	10%
UK	42%	32%	21%	49%	24%
Polska	39%	34%	29%	25%	12%
Litwa	34%	32%	27%	20%	6%
Łotwa	31%	29%	22%	30%	8%
Estonia	31%	30%	21%	31%	4%

W Polsce transfery socjalne przyczyniają się do zmniejszenia stopy ubóstwa o jedną czwartą, w tym w około 50% w wyniku świadczeń rodzinnych, które mają większy udział niż w większości państw UE. W państwach skandynawskich, gdzie transfery socjalne w największym stopniu ograniczają skalę ubóstwa, udział świadczeń rodzinnych jest nieco mniejszy. Natomiast jest on jeszcze bardziej ograniczony w przypadku państw bałtyckich, gdzie jest w nieznacznym stopniu odpowiedzialny za ograniczanie ubóstwa. Na tle pozostałych krajów UE Polska charakteryzuje się wysoką stopą ubóstwa przed transferami. Irlandia oraz Zjednoczone Królestwo są w

gorszej sytuacji wyjściowej, osiągając wyższe wartości ubóstwa, wynoszące ponad 40%. Jednak systemy transferów socjalnych funkcjonujące w tych krajach ograniczają ten odsetek niemal o połowę.

W Polsce świadczenia rodzinne wciąż jednak odgrywają niedostateczną rolę. Wydatki na świadczenia skierowane do rodziny/dzieci skorygowane udziałem dzieci w całkowitej populacji w Polsce należały do najniższych w Europie. Dodatkowo, znaczna część świadczeń rodzinnych nie jest przeznaczana na pomoc dzieciom najuboższym.

Indicator's Sub-Group of the Social Protection Committee

1. Skróty nazw krajów używane w wykresach: Skróty nazw krajów użyte w wykresach
2. AT – Austria BE – Belgia BG – Bułgaria CY – Cypr CZ – Republika Czeska DE – Niemcy DK – Dania EE – Estonia EL – Grecja ES – Hiszpania FI – Finlandia FR – Francja HU – Węgry IE – Irlandia IT – Włochy LT – Litwa LU – Luksemburg LV – Łotwa MT – Malta NL – Holandia PL – Polska PT – Portugalia RO – Rumunia SE – Szwecja SI – Słowenia SK – Słowacja UK – Zjednoczone Królestwo
3. Występujące w tekście określenia „stopa ubóstwa”, „wskaźnik ubóstwa”, „odsetek ubóstwa” oznacza odsetek osób żyjących poniżej progu ubóstwa, mierzonego jako 60% mediany dochodu gospodarstwa domowego (wg przyjętej przez OECD zmodyfikowanej skali ekwiwalentności, przypisujące następujące wartości: 1 dla pierwszej osoby dorosłej gospodarstwie, 0,5 dla każdej następnej dorosłej, 0,3 dla dziecka poniżej 14tego roku życia)
4. Świadczenia rodzinne rozumiane są jako wszelkie transfery socjalne ukierunkowane na rodzinę/ dziecko
5. Niski poziom wykształcenia oznacza, że żadne z rodziców nie ukończyło szkoły średniej, w przypadku poziomu średniego i wyższego – gdy co najmniej jedno z rodziców ukończyło dany szczebel edukacji
6. Badanie LFS (Labour Force Survey), wiosna 2006
7. Pod uwagę brano kobiety w wieku 20-49 lat, dane z 2005 roku

WSKAŹNIKI GUS

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w kwietniu 2008 r.

Wyszczególnienie	IV 2008			I-IV 2008
	XII 2007=100	IV 2007=100	III 2008=100	I-IV 2007=100
O G Ó Ł E M	101,8	104,0	100,4	104,1
Żywność, napoje bezalkoholowe i alkoholowe oraz wyroby tytoniowe	102,2	106,6	100,6	106,9
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,4	106,8	100,7	107,2
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	100,9	105,9	100,2	105,6
Odzież i obuwie	96,1	93,6	99,9	92,8
Mieszkanie	104,2	106,4	100,2	106,0
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	105,1	107,6	100,2	107,1
W tym nośniki energii	104,8	107,2	100,0	106,1
Wypożyczenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	100,8	102,0	100,2	102,1
Zdrowie	101,5	103,2	100,3	103,2
Transport	100,0	103,8	100,2	106,1
w tym paliwa do prywatnych środków transportu	98,2	106,0	99,9	111,5
Łączność	100,3	98,3	100,0	98,3
Rekreacja i kultura	100,4	98,0	100,0	98,0
Edukacja	101,0	103,2	100,1	103,1
Restauracje i hotele	102,4	105,8	100,6	105,3
Inne towary i usługi	101,4	102,1	100,6	101,6

Mieszkania oddane do użytkowania ^{a)} I-IV 2008 r.

Formy budownictwa	2008				
	IV			I-IV	
	liczba mieszkań	IV 2007=100	III 2008 = 100	liczba mieszkań	I -IV 2007= 100
Ogółem	11976	136,7	111,2	47090	131,8
Spółdzielcze	510	84,9	99,6	2559	96,9
Indywidualne	5849	115,4	109,1	23786	114,3
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	5077	185,2	112,1	19037	178,6
Pozostałe ^{b)}	540	156,1	145,2	1708	105,1

a) Dane meldunkowe - mogą ulec zmianie po opracowaniu sprawozdań kwartalnych.

b) Zakładowe, komunalne, społeczne czynszowe.

**Przeciętne zatrudnienie i wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw¹
w kwietniu 2008 r.**

Wyszczególnienie	IV 2008			I-IV 2008
	w liczbach bezwzględnych	III 2008 =100	IV 2007 = 100	I-IV 2007=100
Sektor przedsiębiorstw				
Zatrudnienie w tys.	5388,9	100,1	105,6	105,8
Przeciętne wynagrodzenie ogółem (brutto) w zł	3137,74	99,8	112,6	111,9
w tym bez wypłat z zysku	3135,66	99,8	112,7	111,9

Źródło: GUS

SZKOLENIA ZWIĄZKOWE

ROZWÓJ ZWIĄZKU

Kolejne pięć szkoleń w Małopolsce

W dniach 21-25 kwietnia 2008 r. – w Wadowicach, Rabce, Gorlicach oraz w Chrzanowie i Nowym Sączu – odbyła się kolejna w tym regionie seria szkoleń podstawowych.

Prowadzili je metodycy z Działu Szkoleń KK – Janusz Zabiega (trzy pierwsze szkolenia) i Jan Plata-Przechlewski (dwa ostatnie).

W sumie przeszkolono ponad 70 osób; większość z nich sporządziła plany rozwoju swoich organizacji związkowych.

Z uczestnikami szkoleń spotkała się też Danuta Dunin – zajmująca się w Zarządzie Regionu Małopolska rozwojem związku.

• jpp

NEGOCJACJE

Szkolenie w Piotrkowie Trybunalskim

W dniach 13-15 maja, w motelu „Pod Dobrym Aniołem”, odbyło się szkolenie negocjacyjne dla dwudziestoosobowej grupy działaczy związkowych z Regionu Piotrkowskiego. Tematyka obejmowała zagadnienia bezpośrednio związane z procesem negocjacji (m.in. konflikt, strategię i taktykę negocjacyjną, zespół negocjacyjny) oraz kwestie pokrewne (np. asertywność, UZP); sporą część czasu zajęły ćwiczenia praktyczne, zaś każdy z uczestników otrzymał po komplecie materiałów porządkujących teorię.

Zajęcia prowadził Jan Plata-Przechlewski – metodyk z Działu Szkoleń

KK, zaś logistyką zajmowała się Grażyna Adamczyk – odpowiadająca w Zarządzie Regionu za sprawy związane ze szkoleniami związkowymi oraz rozwojem związku. Na rozpoczęcie i zakończenie szkolenia z grupą spotkał się Zbigniew Bogusławski – przewodniczący Zarządu Regionu.

W przerwie między zajęciami znalazł się też czas na zwiedzenie starego miasta, po którym chętnych oprowadził Tomasz Trzaskacz – pasjonat miasta i historii oraz regionalny trener związkowy.

• jpp

Powtórnie po dziewięciu miesiącach

W dniach 16-18 maja, w Stegnie (ośrodek „Bałtyk”), odbyła się druga część szkolenia nt. negocjacji dla działaczy Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” z elbląskiego ALSTOM Power. Tym razem odpowiadała ona na kwestię „Jak sobie radzić z trudnym negocjatorem?”. Zajęcia, w przeciwieństwie do części pierwszej,

miały charakter bardziej warsztatowy niż teoretyczny.

W szkoleniu brało udział ponad 20 osób – a zajęcia prowadziła Agnieszka Kuraś-Steczyńska z krajowego Działu Szkoleń.

• AKS

INFORMACJE RÓŻNE

KOMISJA TRÓJSTRONNA - REPREZENTATYWNOŚĆ ORGANIZACJI

8 maja 2008 r. spotkały się zespoły Komisji Trójstronnej do spraw Społeczno-Gospodarczych, które mają wypracować wspólne stanowisko partnerów społecznych dotyczące wzmocnienia dialogu społecznego poprzez doprecyzowanie zasad reprezentatywności związków zawodowych.

- Mówienie, że w Polsce mamy związkokrację jest dużym nadużyciem. Do związków zawodowych należy u nas kilkanaście procent pracowników - chyba najmniej w Europie, a wielu pracodawców reaguje wrogo, gdy pracownicy chcą się zorganizować w "Solidarność". Jesteśmy otwarci na rozmowę o zasadach funkcjonowania związków zawodowych. Jednak oczekujemy, że pracodawcy zgodzą się, na przykład, na zaostrenie sankcji karnych za łamanie prawa pracowników do organizowania się w związki zawodowe - mówi Janusz Śniadek, przewodniczący Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność".

NSZZ "Solidarność" zgadza się, że trzeba rozważyć zmodyfikowanie obecnych zasad reprezentatywności. - Ich naprawa jest warunkiem odbudowy i wzmocnienia dialogu społecznego - uważa przewodniczący "Solidarność".

NSZZ "S" proponuje podwojenie obecnych progów procentowych liczonych od liczby członków zakładowej organizacji związkowej w stosunku do ogólnej liczby pracowników, warunkujące korzystanie z

przymiotu reprezentatywności dla tych związków, które nie są zrzeszone w ogólnokrajowej organizacji związkowej reprezentatywnej w rozumieniu ustawy o Komisji Trójstronnej.

Ponadto, zdaniem ekspertów "Solidarności" konieczne jest wprowadzenie zasady, że tylko jedna zakładowa organizacja związkowa funkcjonująca u danego pracodawcy może korzystać z obniżonego progu procentowego z tytułu przynależności do danej ogólnokrajowej organizacji związkowej reprezentowanej w Komisji Trójstronnej. - Nie wprowadzenie tej zasady spowoduje, że zmiana zasad reprezentatywności nie spełni zakładanego celu jakim jest konsolidacja ruchu związkowego na poziomie zakładu pracy - uważa dr Marcin Zieleniecki, ekspert Biura Prawnego Komisji Krajowej NSZZ "S".

"Solidarność" opowiada się również, za przyznaniem prawa do wszczynania, prowadzenie sporów zbiorowych, negocjowania i zawierania układów zbiorowych, uzgadniania regulaminów pracy tylko reprezentatywnym zakładowym organizacjom związkowym.

NSZZ "S" chciałby również wprowadzenia możliwości zrzeszania pracowników zatrudnionych na innych zasadach niż stosunek pracy, np. osób samozatrudnionych. Ponieważ pracodawcy mają możliwość wpisywania składki na rzecz swoich organizacji w koszty działalności firmy, "S"

uważa, że podobnie związkowcy, powinni mieć możliwość odpisania od podatku składki związkowej, tak jak darowizny na rzecz organizacji pożytku publicznego.

Zdaniem "S" zmiany powinny również dotyczyć zasad ustalania reprezentatywności organizacji pracodawców na szczeblu krajowym. Status reprezentatywnej organizacji pracodawców powinny posiadać tylko organizacje posiadające zdolność układową. Dlatego należy zastąpić zasadę uzależnienia reprezentatywności organizacji pracodawców od liczby pracowników zatrudnionych u poszczególnych pracodawców zrzeszonych w danej organizacji, zasadą określającą minimalną liczbę pracodawców zrzeszonych w tej organizacji oraz warunkiem zdolności do zawierania układów ponadzakładowych.

Podczas negocjacji w Komisji Trójstronnej, "Solidarność" będzie się domagać również zaostreżenia kar za łamanie prawa pracowników do zrzeszania się w związki zawodowe oraz wzmocnienia roli wojewódzkich komisji dialogu społecznego. Podczas dzisiejszego spotkania zespołu prawa pracy i dialogu społecznego Komisji Trójstronnej partnerzy społeczni przedstawili swoje propozycje. Postulaty "S" prezentował Jerzy Langer, zastępca przewodniczącego KK NSZZ "S".

Postulaty NSZZ "Solidarność"

1. Dwukrotne podwyższenie progu procentowego liczby pracowników zrzeszonych w zakładowej organizacji związkowej niezrzeszonej w ogólnokrajowej organizacji związkowej reprezentatywnej w rozumieniu ustawy o TKds.SG w stosunku do stopnia uzwiązkowienia wymaganego w przypadku jednostek należących do centrali związkowych reprezentowanych w TKds.SG. Np. w przypadku utrzymania dotychczasowego 7 % progu dla tych jednostek, stopień uzwiązkowienia dla pozostałych organizacji powinien zostać podniesiony do 15 %. W przypadku podniesienia wymaganej liczby członków organizacji zakładowej posiadającej swoją reprezentację w TKdSSG do 10 % próg dla pozostałych organizacji powinien zostać podwyższony do 20 % pracowników. Należy zachować

warunek, że w przypadku gdy żadna z zakładowych organizacji związkowych nie osiągnęła progu procentowego wymaganego dla uzyskania statusu reprezentatywnej organizacji związkowej status ten przysługuje najliczniejszej organizacji związkowej.

2. Wprowadzenie zasady, że tylko jedna zakładowa organizacja związkowa funkcjonująca u danego pracodawcy może korzystać z obniżonego progu procentowego z tytułu przynależności do danej ogólnokrajowej organizacji związkowej reprezentowanej w TKds.SG. W przypadku nieuwzględnienia tego postulatu nowelizacja zasad reprezentatywności zakładowej nie spełni zakładanego celu jakim jest konsolidacja ruchu związkowego na poziomie zakładu pracy.
3. Zmiana przepisów określających kompetencje zakładowych organizacji związkowych w sprawach zbiorowych praw i interesów pracowników takich jak zawieranie układów zbiorowych pracy i innych porozumień zbiorowych, uzgadnianie regulaminów pracy i wynagradzania oraz wszczęcie sporu zbiorowego. Takie kompetencje powinny przysługiwać wyłącznie reprezentatywnym zakładowym organizacjom związkowym. Powyższe rozwiązanie zostało zastosowane w ustawie o informowaniu pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsultacji i sprawdziło się.
4. Uprawnienia do wszczynania sporu zbiorowego powinny posiadać tylko reprezentatywne organizacje związkowe.
5. Ograniczenie możliwości przynależności do więcej niż jednej organizacji związkowej u danego pracodawcy.
6. Zmiany w Ustawie o związkach zawodowych, umożliwiające zrzeszanie się w związkach zawodowych osobom utrzymującym się z pracy wykonywanej na innej podstawie niż stosunek pracy, np. pracownicy samozatrudnieni
7. Zmiany w przepisach podatkowych, umożliwiające członkom związku zawodowego odpisanie od podatku składki związkowej, określonej jako darowi-

- znę - podobnie jak 1 proc. darowizny na rzecz organizacji pożytku publicznego. Będzie to zrównanie praw członków związków zawodowych i pracodawców. Dziś pracodawca składkę na rzecz swojej organizacji wpisuje w koszty działalności, a członkowie związków zawodowych swoją składką obarczają swój budżet domowy.
8. Zmiany w określaniu reprezentatywności organizacji pracodawców. Status reprezentatywnej organizacji pracodawców powinny posiadać tylko organizacje posiadające zdolność układową. Zastąpienie zasady uzależnienia reprezentatywności organizacji pracodawców od liczby pracowników zatrudnionych u poszczególnych pracodawców zrzeszonych w danej organizacji,
- zasadą określającą minimalną liczbę pracodawców zrzeszonych w tej organizacji.
9. Zaostrzenie sankcji karnych stosowanych wobec pracodawców łamiących konstytucyjne prawo do zrzeszania się w związkach zawodowych.
10. Wzmocnienie roli wojewódzkich komisji dialogu społecznego (WKDS) przez dookreślenie i rozszerzenie ich zadań w różnych obszarach, w tym kompetencji do negocjowania płacowych rozwiązań dotyczących pracowników samorządowych.
- NSZZ "Solidarność" zastrzega sobie prawo do rozszerzenia zakresu propozycji i ich zmian w trakcie prac Zespołu TK.

KOMISJA TRÓJSTRONNA ROZMAWIA O DIALOGU SPOŁECZNYM, PRAWIE PRACY I UKŁADACH ZBIOROWYCH

13 maja 2008 r. spotkały się zespoły Komisji Trójstronnej ds. dialogu społecznego, prawa pracy i układów zbiorowych.

- Nie było to jeszcze spotkanie negocjacyjne. Strony przedstawiały swoje stanowiska dotyczące rozwiązywania spo-

rów zbiorowych - mówi Jerzy Langer, zastępca przewodniczącego Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność".

NSZZ "Solidarność" podtrzymała swoje postulaty dotyczące reprezentatywności związków zawodowych i rozwiązywania sporów zbiorowych.

KOMISJA TRÓJSTRONNA - BUDŻET, EMERYTURY I WYNAGRODZENIA

Związkowcy z Komisji Trójstronnej skrytykowali przesłanie do konsultacji społecznych projektu ustawy o emeryturach pomostowych z pominięciem negocjacji w Komisji.

14 maja 2008 r. spotkały się zespoły Komisji Trójstronnej ds. usług publicznych, wynagrodzeń i prawa pracy. Strona związkowa ostro skrytykowała przesłanie do konsultacji społecznych, z pominięciem Komisji Trójstronnej, projektu ustawy o emeryturach pomostowych.

Omówiono również sprawę zmiany ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń u przedsiębiorców państwowych. - Uważamy, że temat kształtowania wynagrodzeń powinien być rozpatrywany razem z ustawą kominową. Płace kadry zarządzającej nie mogą być oderwane od płac pracowników w tych przedsiębiorstwach - uważa Stefan Kubowicz, szef zespołu ds. wynagrodzeń Komisji Trójstronnej.

Przedstawiciele zespołów wstępnie przeanalizowali również przesłane do partnerów społecznych przez Ministerstwo Fi-

nansów założenia makroekonomiczne. Wskaźniki makroekonomiczne stanowią podstawę do prac nad budżetem na rok 2009 r. Ministerstwo zakłada, że wzrost

PBK w przyszłym roku wyniesie około 5 proc. Średnioroczny wzrost cen towarów i usług założony jest na poziomie 2,9 proc.

RZĄD NIE DOTRZYMUJE UZGODNIEŃ

Zdaniem przedstawicieli związków zawodowych rząd łamie postanowienia przyjętej na początku kwietnia przez Komisję Trójstronną, uchwały w sprawie zawarcia porozumienia w istotnych kwestiach społeczno-gospodarczych.

W przyjętym 15 maja 2008 r. posiedzeniu zespołów Komisji Trójstronnej ds. ubezpieczeń społecznych, polityki gospodarczej i rynku pracy stanowisku, strona związkowa zapowiedziała zwrócenie się do swoich organizacji o podjęcie decyzji, w sprawie kontynuowania prac nad porozumieniem społecznym.

Wcześniejsze emerytury miały być przedmiotem negocjacji w Komisji Trójstronnej.

Natomiast wbrew ustaleniom, rząd przesłał do konsultacji społecznych projekt ustawy o emeryturach pomostowych.

Związkowcy i pracodawcy przyjęli wczoraj także wspólne stanowisko dotyczące trybu negocjacji wysokości wskaźnika waloryzacji emerytur i rent. Strona społeczna oczekuje, że rząd przygotuje projekt ustawy, w której zostanie określony termin uzgodnienia wzrostu wskaźnika emerytur i rent w części uzależnionej od realnego wzrostu płac. Negocjacje rozpoczynać się będą po 10 maja, czyli po przedstawieniu partnerom społecznym prognoz makroekonomicznych. W oparciu o prognozowany wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w roku bieżącym oraz wzrostu wynagrodzeń w roku poprzednim, rząd będzie proponował partnerom społecznym podwyżki emerytur i rent.

W tym roku negocjacje odbędą się po przyjęciu przez Sejm ustawy o emeryturach i rentach z FUS a przed uchwaleniem budżetu państwa na 2009 r.

(W załączeniu Stanowisko Zespołów oraz Stanowisko strony związkowej)

Stanowisko Zespołów

Stanowisko
Zespołu TK ds. ubezpieczeń społecznych
oraz
Zespołu TK ds. polityki gospodarczej i rynku pracy
z dnia 15 maja 2008 r.

dotyczące trybu negocjacji wysokości wskaźnika waloryzacji emerytur i rent

Strony ustalają, że rząd przygotowuje projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w której określony zostanie termin uzgadniania wzrostu wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w części uzależnionej od realnego wzrostu płac.

Negocjacje rozpoczynać się będą po 10 maja, tj. dacie przedstawiania przez Rząd partnerom społecznym prognoz makroekonomicznych, w tym planowanego wzrostu inflacji.

W oparciu o prognozowany wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w danym roku oraz wzrost wynagrodzeń w roku poprzednim Rząd będzie proponował Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych wzrost wskaźnika waloryzacji emerytur i rent. Strony społeczne ustosunkują się do tej propozycji w terminie dwóch tygodni.

Jeżeli strony nie dojdą do porozumienia, to Rząd tak jak obecnie podejmie decyzję, uwzględniając swoją propozycję.

W bieżącym roku negocjacje odbędą się po przyjęciu przez Sejm ww. ustawy a przed uchwaleniem budżetu Państwa na 2009 rok.

Strona związkowa

Strona pracodawców

Strona rządowa

The block contains three handwritten signatures in blue ink. The top signature is for the trade union (Strona związkowa). The middle signature is for employers (Strona pracodawców). The bottom signature is for the government (Strona rządowa). The signatures are written in a cursive, stylized manner.

Stanowisko strony związkowej

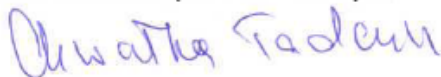
Stanowisko

przedstawicieli strony związkowej w zespołach problemowych ds. ubezpieczeń społecznych i ds. polityki gospodarczej i rynku pracy
Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych
z dnia 15 maja 2008 roku

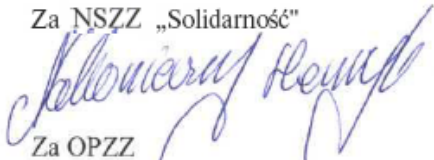
W związku z przekazaniem w dniu wczorajszym partnerom społecznym przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej do konsultacji w trybie art. 19 ustawy o związkach zawodowych, projektu ustawy o emeryturach pomostowych, przedstawiciele związków zawodowych oświadczają co następuje:

1. Tematyka wcześniejszych emerytur, w tym także emerytur pomostowych, zgodnie z ustaleniami, ma być przedmiotem obrad połączonych zespołów problemowych Trójstronnej Komisji ds. ubezpieczeń społecznych i ds. polityki gospodarczej i rynku pracy.
2. Założenia do ustawy o emeryturach pomostowych zawarte w dokumencie „Solidarność pokoleń...” nie zostały dotychczas omówione na posiedzeniach ww. zespołów.
3. Logiczną konsekwencją negocjacji powinno być zawarcie w projekcie ustawy rozwiązań wynikających z dokonanych uzgodnień. Opracowanie przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej projektu ustawy i przekazanie go do konsultacji w trybie art. 19 ustawy o związkach zawodowych partnerom społecznym bez omówienia założeń jednoznacznie świadczy o pozorowaniu przez rząd dialogu społecznego i jego instrumentalnego traktowania.
4. W tym stanie rzeczy, członkowie zespołów nie widzą uzasadnienia do prowadzenia w dniu dzisiejszym dalszych rozmów na temat dokumentu.
5. Wobec powtarzających się przypadków łamania przez rząd postanowień uchwały Nr 31 Trójstronnej Komisji z 3 kwietnia 2008 roku, przedstawiciele związków zawodowych zwrócą się do swoich organów statutowych o podjęcie decyzji co do sensu dalszego procesowania w Trójstronnej Komisji porozumienia społecznego.

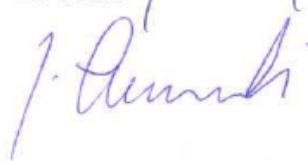
Za Forum Związków Zawodowych

Za NSZZ „Solidarność”

Za OPZZ

ZWIĄZKOWCY CHCĄ 15 PROC.

NSZZ "Solidarność" razem z pozostałymi związkami zawodowymi z Komisji Trójstronnej ustalili wspólne stanowisko dotyczące propozycji wzrostu wynagrodzeń i emerytur i rent.

Związkowcy domagają się, aby wzrost wynagrodzeń w gospodarce narodowej, w sferze budżetowej oraz u przedsiębiorców w przyszłym roku był nie mniejszy niż 15 proc. Strona związkowa domaga się także wzrostu płacy minimalnej do poziomu 50 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. Natomiast wzrost emerytur i rent miałby wynosić nie mniej niż prognozowana stopa inflacji plus 50 proc. realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w roku poprzednim.

Strona związkowa przypomniała w swoim stanowisku, że opowiada się za

uchyleniem ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców.

Zdaniem związkowców Komisja Trójstronna powinna również pilnie zająć się opracowaniem nowych regulacji prawnych dotyczących systemu ustalania przyrostu wynagrodzeń u przedsiębiorców (obejmujących także osoby zarządzające majątkiem Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego) regulujących zasady i tryb negocjacji płacowych u przedsiębiorców oraz obowiązki i uprawnienia pracodawcy w zakresie ustalania przyrostu wynagrodzeń u przedsiębiorstwie.

(W załączeniu Stanowisko strony związkowej).

Stanowisko strony związkowej

Warszawa, dnia 21 maja 2008 roku

Pan

Waldemar Pawlak

Przewodniczący
Trójstronnej Komisji
do Spraw Społeczno-Gospodarczych
Warszawa

Szanowny Panie Przewodniczący,

Stosownie do art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080 z późn. zm.), strona pracowników Komisji Trójstronnej: Forum Związków Zawodowych, NSZZ „Solidarność” oraz Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych przedstawiają wspólną propozycję w sprawie wzrostu w 2009 roku wynagrodzeń oraz emerytur i rent z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 1 i 2 wyżej wymienionej ustawy:

- wzrost wynagrodzeń w gospodarce narodowej powinien wynosić nie mniej niż **15%**;
- wzrost wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej powinien wynosić nie mniej niż **15%**;
- wzrost wynagrodzeń u przedsiębiorców powinien wynosić nie mniej niż **15%**;
- wzrost minimalnego wynagrodzenia za pracę – do poziomu nie mniej niż **50%** wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej;
- wzrost emerytur i rent z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych powinien wynosić nie mniej niż prognozowana stopa inflacji plus **50%** realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w roku poprzednim.

Strona pracowników zastrzega sobie prawo korekty zaproponowanych wzrostów wynagrodzeń oraz emerytur i rent w przypadku zmiany przez stronę rządową prognozowanych wskaźników makroekonomicznych stanowiących podstawę do prac nad projektem ustawy budżetowej na rok 2009.

Jednocześnie strona pracowników opowiada się za uchyleniem ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1995 r. Nr 1, poz. 2 z późn. zm.). Postulujemy ponadto pilne opracowanie w Komisji Trójstronnej i uchwalenie nowych regulacji prawnych dotyczących systemu ustalania przyrostu wynagrodzeń u przedsiębiorców (obejmujących także osoby zarządzające majątkiem Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego), regulujących w szczególności zasady i tryb negocjacji płacowych u przedsiębiorców oraz uprawnienia i obowiązki pracodawcy w zakresie ustalania przyrostu wynagrodzeń w przedsiębiorstwie.

Z poważaniem

FZZ

NSZZ „Solidarność”

OPZZ

OŚWIADCZENIE

strony pracowników

Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych

W związku z istotnymi różnicami w interpretacji ustaleń Prezydium Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych odbytego w dniu 21 maja 2008r. strona pracowników oświadcza, że przyjmuje następującą interpretację ustaleń z tego posiedzenia:

1. Strony zgodziły się że po wycofaniu przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej z ustawowego trybu konsultacji projektu nowej ustawy o emeryturach dla osób pracujących w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze podjęta będzie w ramach zespołów komisji trójstronnej w terminie do 10 czerwca br. próba poszukiwania kompromisu.
2. Jeżeli rozmowy w tym terminie nie zakończą się powodzeniem uznano, że prace i uzgodnienia w Obszarze systemu emerytalnego będą intensywnie kontynuowane w zespołach nawet w sytuacji, gdy do konsultacji społecznych w trybie art.19 ustawy o związkach zawodowych zostanie skierowany projekt rządowy jeszcze nie zaakceptowany przez partnerów.
3. Skierowanie przez stronę rządową do prac legislacyjnych w Sejmie nie uzgodnionego projektu oznaczać będzie, że zostały zakończone rozmowy prowadzone w Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych, zgodnie z Uchwałą nr 31, w obszarze systemu emerytalnego.

Za FZZ:
Wiesław Siewierski

Za NSZZ „Solidarność”:
Janusz Śniadek

Za OPZZ:
Jan Guz

• Warszawa, 2 czerwca 2008 r.

EMERYTURY POMOSTOWE

Wstrzymać pracę nad pomostówkami

NSZZ "Solidarność" wzywa rząd do wycofania z Sejmu projektu zmiany tzw. "ustawy kominowej" oraz wstrzymania ustawowych konsultacji społecznych dotyczących projektu ustawy o tzw. emeryturach pomostowych.

Komisja Krajowa zdecydowała, że zorganizuje ogólnopolskie akcje protestacyjne w obronie praw pracowniczych i przeciwko łamaniu zasad dialogu społecznego, jeśli rząd nie zrealizuje postulatów, "Solidarność".

Zdaniem przedstawicieli NSZZ "Solidarność", rząd przesyłając do konsultacji społecznych gotowy projekt ustawy o tzw. emeryturach pomostowych złamał postanowienia Komisji Trójstronnej o rozpoczęciu negocjacji w sprawie kluczowych spraw społeczno-gospodarczych.

Dlatego Komisja Krajowa wezwała rząd Donalda Tuska do wycofania z Sejmu "ustawy kominowej" i włączenia tego tematu do rozmów w Komisji Trójstronnej w obszarze kształtowania płac u przedsiębiorców. - Nie możemy mówić o modelu kształtowania wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw bez rozmów o wynagrodzeniach kadry zarządzającej. Ustawa kominowa jest tym samym dla kadry zarządzającej w przedsiębiorstwach państwowych czym jest neopopiewek dla pracowników - mówi Janusz Śniadek, przewodniczący Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność".

Związkowcy domagają się również wstrzymania społecznych konsultacji ustawy o emeryturach dla osób pracujących w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze (tzw. emerytury pomostowe). Zdaniem związkowców rząd złamał ustalenia z Komisji

Trójstronnej, zgodnie z którymi uprawnienia do obniżonego wieku emerytalnego dla osób pracujących w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze miały być przedmiotem negocjacji.

W związku z takim działaniem rządu Komisja Krajowa NSZZ "Solidarność" upoważniła prezydium KK do zorganizowania ogólnopolskiej akcji protestacyjnej w obronie praw pracowniczych i przeciwko łamaniu zasad dialogu społecznego.

ARTYKUŁ MIESIĄCA

OBAWIAM SIĘ GORĄCEJ JESIENI

- *Skoro zjawisko uciekania kadry zarządzającej ze względu na atrakcyjniejsze warunki płacowe jest argumentem wystarczającym do podniesienia wynagrodzeń, to nie proszę o nic więcej tylko o zastosowanie tej samej zasady wobec pracowników, którzy uciekają za granicę. Przecież premier Tusk deklarował nadzwyczajne działania, żeby zapobiec temu zjawisku - mówi JANUSZ ŚNIADEK, przewodniczący NSZZ Solidarność w rozmowie z Barbarą Madajczyk-Krasowską.*

- **Przez dwa dni, w Stężycy pod Gdańskiem obradowało prezydium Komisji Krajowej Solidarności. O czym radziliście?**

- Mówiliśmy o strategii działań w fundamentalnych, kluczowych sprawach. Analizowaliśmy też badania, które wskazują stały wzrost zaufania ankietowanych do związku i spadek poziomu nieufności. Po raz pierwszy od wielu lat to trwała tendencja.

- **Czy zastanawialiście się nad tym, że zapowiada się gorące lato społeczne?**

- Chciałbym, żeby była piękna pogoda i gorące lato. Natomiast nie ma żadnych powodów, żeby mi zależało na gorącym lecie społecznym, wprost przeciwnie. Misją związku jest dawanie poczucia bezpieczeństwa swoim członkom, a więc w miarę możliwości chronienie ich od związkowych akcji bezpośrednich, które podnoszą temperaturę. Bardziej obawiam się, że może być gorąca jesień, a paliwem niesłychanie rozgrzewającym atmosferę może być na przykład spór o rozwiązania emerytalne. Niesłychanie niepokoi mnie również sytuacja w służbie zdrowia, gdzie ewidentnie programowy chaos i burzenie resztek tego, co można nazwać systemem, nazywa się uzdrawianiem systemu. Za chwilę przestanie istnieć pojęcie "system ochrony zdrowia". Będzie ochrona zdrowia, ale niestanowiąca systemu. To mnie napawa trwogą. Z całą pewnością będziemy się upominać o uprawnienia emerytalne choćby z

jednego powodu: uprawnienia - podkreślam uprawnienia, nie przywileje - są składnikiem wynagrodzenia, takim samym jak każdy inny. Jeśli próbuje się je ograniczać, to oznacza, że próbuje się zmniejszyć wynagrodzenie. Jeśli więc chce się odbierać czy zlikwidować jeden składnik wynagrodzenia to po pierwsze, trzeba to zrekompensować innym. Po drugie, jeżeli Polski nie stać na płacenie wynagrodzeń na określonym poziomie, to dlaczego chce się obniżyć wynagrodzenia tylko niektórym?

- **Ma Pan na myśli zniesienie ustawy kominowej?**

- To celna konkluzja, ale sprawa nie dotyczy tylko prezesów spółek. Ustawa kominowa to był pewien zawór, który blokował płace całego nadzoru. A zatem jej zniesienie oznacza odblokowanie wynagrodzeń prezesów i całego nadzoru przy równoczesnym blokowaniu funduszu płac w firmie. A ewentualne podwyższanie płac dla nadzoru odbędzie się kosztem pracowników. To są pomysły zgola haniebne! Stąd radykalne żądanie związku: nie może być mowy o likwidacji "kominówek" bez równoczesnego zniesienia wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w przedsiębiorstwach.

- **Jak na to żądanie zareagował rząd?**

- Skierowałem do wicepremiera Waldemara Pawlaka zapytanie, czy ma świadomość, że lobby pracodawców załatwia swój egoistyczny interes wbrew oświadczeniu premiera Donalda Tuska. Być może to, co mówi premier Tusk, to są tylko zabiegi pijarowskie.

- **Czyżby premier sprzeciwił się zniesieniu ustawy kominowej?**

- Premier Tusk oświadczył, że nie może być tak, żeby jakieś grupy zawodowe mające większą siłę przebicia, głośniejsze krzyżące czy mające inne instrumenty nacisku podnosiły płace...

- **...chyba miał na myśli górników.**

- Nie wiem, kogo miał na myśli. Mówił ogólnie, o zasadzie. Jeśli będzie zniesiona "kominówka" bez likwidacji wskaźnika wzrostu, to znaczy, że pan premier kłamał. Traktuję Donalda Tuska poważnie i chcę wierzyć jego słowom. Sytuacja z "kominówkami" będzie sprawdzianem, czy premier mówi prawdę, czy tylko uprawia demagogię. To znaczy: mówi pod publikę na użytek swoich wystąpień niemających nic wspólnego z realiami życia, z praktyką.

- Przedstawiciele rządu tłumaczą, że utrzymywanie ustawy kominowej powoduje ucieczkę zdolnych managerów z państwowych firm do prywatnych, w których otrzymują wielokrotnie wyższe wynagrodzenia.

- Zgadzam się i przyjmuję tę argumentację. Ale skoro zjawisko uciekania kadry zarządzającej ze względu na atrakcyjniejsze warunki płacowe jest argumentem wystarczającym do podniesienia wynagrodzeń, to nie proszę o nic więcej tylko o zastosowanie tej samej zasady wobec pracowników, którzy uciekają za granicę. Przecież premier Tusk deklarował nadzwyczajne działania, żeby zapobiec temu zjawisku. A w tej chwili wydaje się, że działa przeciwko sobie.

- W mediach pojawiły się zarzuty, że strajk Solidarności w Poczcie Polskiej może doprowadzić do bankructwa firmy.

- Jeśli cokolwiek doprowadzi Poczta Polska do trudności finansowych, to przede wszystkim głupota zarządu, bo jak nazwać odmowę prowadzenia dialogu. Strajkujący chcieli zapobiec, żeby protest nie uderzał w grupy społeczne najbardziej bezbronne, a więc emerytów i rencistów. Postanowili roznosić renty i emerytury. Zarząd zabronił tego. To przecież ewidentne działanie na szkodę firmy i emerytów.

- Skoro inne związki podpisały porozumienie płacowe, to pewnie zarząd poczty stara się osłabić Solidarność.

- Solidarność odmówiła podpisania porozumienia, bo uznała zaproponowane warunki za zbyt mało satysfakcjonujące. Wystrzyła trochę roszczenia, ale to jest suwerenne prawo każdego związku. O tym, na ile mają rację, będzie decydować poparcie załogi poprzez uczestnictwo w tym proteście.

- Zarząd firmy uznał, że strajk jest nielegalny.

- Mamy opinię prawną, która stwierdza coś przeciwnego. Trwa wojna psychologiczna. Zarząd stosuje pewne triki: mówi o nielegalności, niepłaceniu za okres strajku, grozi wieloma innymi sankcjami. A jak zarząd usprawiedliwi stosowanie sankcji za korzystanie z gwarantowanego konstytucją obywatelskiego prawa? Skoro za okres strajku nie ma wynagrodzenia, to dodatkowe straszenie ludzi pozbawieniem jakichś premii rocznych, ma charakter bezprawnego mobbingu.

- Ale konkurencja się cieszy. Czy to nie jest dożywanie przez strajkujących dojnej krowy?

- Jak na razie dojną krową okazują się pracownicy. W Polsce zmienia się rynek pracy i staje się coraz bardziej rynkiem pracownika. Trudno jest znaleźć i zatrudnić pracownika mającego jakieś kompetencje. Nie mówię o superkwalifikacjach czy zawodach wymagających specjalnych uprawnień, takich jak spawacz, monter, monter urządzeń elektrycznych. Znalezienie na rynku pracy osoby z kwalifikacjami staje się coraz większym problemem. To powoduje, że maleje zjawisko naruszeń prawa pracy. Obiektywne warunki zmuszają pracodawców do poprawy przestrzegania prawa pracy i większego poszanowania pracowników. Wydaje się, że te prawdy jeszcze nie dotarły do świadomości dyrekcji poczty.

- Po co Pan pojechał do strajkujących pocztowców w Centrum Spedycyjno-Rozdzielczym w Pruszczu Gdańskim? Zachęcał ich Pan do walki?

- Pojechałem z prostej zasady: jak wojsko jest w boju, to miejsce oficera jest w okopie. To naturalny i normalny odruch.

- Jaka jest atmosfera wśród strajkujących?

- Wyczuwa się pewne napięcie, niepokój o swoje i swoich rodzin losy, także o zakład. Ale mimo wszystko, są zdeterminowani i przekonani o słuszności racji, o które się upominają.

- Czy ten strajk w sortowni w Pruszczu Gdańskim ma bardzo ostrą formę: to znaczy strajkujący nie wpuszczają i nie wypuszczają samochodów z przesyłkami?

- Jest normalny rygor wynikający z ochrony i bezpieczeństwa przesyłek. Nie dostrzegłem

jakichś nadzwyczajnych obostrzeń z powodu strajku. Musiałem podać numer dowodu. Wystawili mi przepustkę. Prawdę mówiąc, to nie był rygor większy od tego, jaki stosuje się przy wchodzeniu do każdego zakładu prze-

mysłowego, produkcyjnego. W Stoczni Gdy-
nia jest dokładnie taki sam.

- Źródło: Tygodnik „Solidarność”

Drodzy czytelnicy Biuletynu Informacyjnego Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”

Informujemy, że wraz z Serwisem Informacyjnym rozsyłanym w maju br. zostały dołączone następujące dokumenty:

SIS nr 19 (69) z 5 maja 2008 r.

- 1) SIS tematyczny prawny nt. Forum prawników związkowych
- 2) Opracowanie Josepha Stiglitz – Wizja sprawiedliwej globalizacji (fragmenty)
- 3) Badania CBOS – Bilans 4 integracji Polski z UE, z maja 2008
- 4) Fragmenty homilii Jana Pawła II wygłoszonej na Zaspie z 12 czerwca 1987 r.

SIS nr 20(70) z 12 maja 2008 r.

- 1) SIS tematyczny - Pracować dłużej, pracować zdrowiej – poświęcony ochronie zdrowia i wypadkom przy pracy
- 2) Opracowanie - Nasza odpowiedzialność w czasach globalizacji – prof. Daniel Naras Vega
- 3) Sytuacja na rynku pracy – zagrożenie bezrobociem – lata 2001 – 2008
- 4) Materiały z konferencji nt. Światowego Dnia Wypadków przy Pracy

SIS nr 21 (71) z 19 maja 2008 r.

- 1) Opracowanie prof. J.Gardawskiego – Polacy pracujący
- 2) SIS tematyczny szkoleniowy nt. Narodowej strategii spójności
- 3) Anegdoty o Janie Pawle II

SIS 22(72) z 26 maja 2008 r.

- 1) SIS tematyczny - Pracujący Polacy
- 2) Opracowanie S.Partnera – Wynagrodzenie, wzrost PKB, inflacja
- 3) Prezentacja multimedialna Biura Ekspertskiego KK NSZZ „Solidarność” – Godna Praca
- 4) Encyklika Jana Pawła II Laborem Exercens (o pracy ludzkiej) – fragmenty

Zainteresowane osoby mogą zasięgać informacji nt. ww. dokumentów w Sekretariacie Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” w Gdańsku – tel. 058 30 84 312

STRAJK NA POCZCIE

Pocztowcy z "Solidarności" rozpoczynają bezterminową akcję strajkową 3 czerwca 2008 r.

Wobec braku porozumienia płacowego z Dyrektorem Generalnym Poczty Polskiej, Komisja Międzyzakładowa NSZZ "Solidarność" ogłosiła rozpoczęcie bezterminowego strajku na dzień 3 czerwca 2008 r.

Pocztowcy z "Solidarności" dwa tygodnie temu postanowili zmienić żądanie wzrostu funduszu płac do poziomu umożliwiającego podniesienie płac średnio mie-

sięcznie, na etat o 537, 50 zł brutto od 01 stycznia 2008 r., uwzględniając w tej kwocie otrzymane podwyżki w styczniu br. w wysokości 137,50 zł. Jednak zmiana żądań nie przyniosła żadnego rezultatu i oczekiwanego porozumienia, dlatego związkowcy rozpoczynają strajk.

- Strajk będzie całkowity i mam nadzieję, że przyłączy się do nas 66 tys. osób, czyli wszyscy, którzy głosowali za strajkiem w niedawnym referendum - powiedział Bogumił Nowicki, przewodniczący "S" Poczty Polskiej